Lluís Riera y Soler

La Casa Llotja del Mar de Barcelona

Monografía ilustrada

LA CASA LLOTJA DEL MAR DE BARCELONA

LA CASA LLOTJA DEL MAR

DE BARCELONA

LLUÍS RIERA Y SOLER

LA CASA LLOTJA DEL MAR de Barcelona

MONOGRAFÍA HISTÓRICH - DESCRIPTIVA

BARCELONA
Imprempta Elzeviriana de Borrás y Mestres
Rambla de Catalunya, 12 y 14
1909

EDICIÓ COSTEJADA PER LA COMISSIÓ ADMINISTRADORA DE LA CASA LLOTJA DEL MAR, EN VIRTUT D' ACORD UNÁNIM ADOPTAT PER LA MATEIXA EN LA SESSIÓ CELEBRADA'L DÍA PRIMER DE JULIOL DE 1909.

PRELIMINAR

Es, certament, la Casa Llotja del Mar de Barcelona un dels més típichs y hermosos edificis de nostra benvolguda ciutat. Tots els bons fills d'aquésta 'l contemplen ab tanta simpatía com respecte, mostrantsen orgullosos, més que per sa grandiositat magestuosa, per les glories que evoca y pels recorts qu'enclou.

Tothom sab, en efecte, qu'aqueixa Casa, eminentment barcelonina y catalana, te una historia famosa y interessant. Mes no serán molts els qui coneguin en detall semblant historia, ab la qual va vinculada la de la propia ciutat; ni 'ls qui sápiguen que la Llotja ha sigut escenari de successos trascendentals, desenrotllats en nostra Barcelona durant el llarch transcurs d'anys y centuries. No tothom sab qu'eixa Casa ha servit, alternativament, pera palau reyal y pera quarter de tropes; qu'ha sigut teatre y sala de ball y capella ardent (1), exposició y col·legi electoral,

(1) El cadáver de D. Pasqual Madoz fou exposat al públich en la gran Sala de Llotja.

lloch y centre de totes les reunions importants que s'han celebrades á Barcelona, desde les revolucionaries de fogosos parlaments y apassionats acords, fins á les plácides sessions académiques, les belles festes d'exaltació poética dels Jochs Florals, y les grans assamblees ab fins utilitaris, d'interés polítich y material.

Pot afirmarse, sens exageració, que no ha esdevingut á Barcelona cap succés d'importancia pera la vida de la ciutat, que no s'hagi animat ó repercutit en la Llotja. No ha visitada la ciutat nostra cap monarca ni personatje de significació que no li hagi rendit tribut visitantla y rebent en son interior acatament, festes complimentoses en llur obsequi organisades per les forces vivents de la ciutat (1).

Aplechs, reunions ó juntes magnes, hostatjats á Barcelona, d'influencia trascendental pera sa vida y fins pera la d'altres poblacions y terres més ó menys relacionades ab la nostra, be pot dirse que á la Llotja han tingut lloch. Encara

(1) El lloch obligat de les recepcions solemnials que Barcelona feya als personatges qu'arrivaben per mar á n'aquesta ciutat, era, desde molt antich, la Casa Llotja, com ho confirma'l fet de que, ja en 28 de Setembre de 1419, fos construit ab tal objecte, un pont pera que hi pogués desembarcar el Rey don Alfons V, qui venía de Valencia ab 18 galeres. Igual se feu en 26 de Desembre de 1436 pera rebrer al Rey de Navarra, procedent de Milan y de Génova á bordo de la galera «de guardia» y en 25 de Juliol de 1477 pera'l recibiment del Duch de Calabria, en honor del qual se celebraren, además, un ball, justes y altres festeigs en la Casa Llotja.
(Vid. Coroleu, *Dietarios de la Generalidad de Cataluña.*)
Es curiós, además, recordar aquí que, en 19 de Juny de 1543, ab ocasió de la vinguda á Barcelona del gran Emperador Carles V, se feren devant d'ell proves del vaixell «Trinitat» mogut á vapor per un sistema inventat per Blasco de Garay.

avuy aquésta es la Casa hospitalaria, les portes de la qual están sempre aparellades á obrirse de bat á bat, pera que, en ses sales, se congreguin tots els qui 's proposin deliberar sobre afers de interés vital ó que reclamen grans aglomeracions.

Es, pera això, simpática y bella la historia de la Llotja del Mar. Y es per això tant agradós com convenient ferla coneixer y divulgarla, com m'he proposat efectuarho en aquestes pàgines.

Consti, pero, y desd'ara, en disculpa meva, que no m'he proposat — y cas de proposarmho sens dubte que tampoch ho conseguiría — publicar res essencialment nou ó sorprenent.

Mon afany se limita á recopilar y coordinar referencies disperses en memories, follets y dictamens, — inédits uns, agotats altres, poch coneguts tots, — referents á la Casa Llotja del Mar, á sos antecedents y vicissituts, ensemps qu' als organismes directors del antich Comers catalá y á les extingides Institucions per les quals se regí en épOques que semblen passades pera no tornar més; y alhora descriurer detalladament l'edifici, donant noticia exacta de son regisme actual y de les corporacions y entitats que s'hi hostatgen y hi conviuen.

Veusaquí mon modest propósit, pera la realisació del qual he acudit á les dèus que llealment especifico.

Hi he posat tot l'afecte que tinch á la Casa per lo qu'ella representa, per lo qu'es com monument artístich de gran válua y per lo que significa com ensenyansa y exemple de lo que poden el geni progressiu d'un poble, ses nobles iniciati-

ves y una adequada organisació de ses forces directores. Monografiar, valdament sia ab modestia, la Casa Llotja, es demostrar lo molt poderós y eficás qu'ha sigut, desde temps llunyans, el valiment social d'aquesta ciutat pel dels organismes qu'en aquélla han tingut fecond desenrotllament y que tant han contribuit al de Barcelona.

I

NOTICIES HISTÓRIQUES DEL COMERS CATALÁ Y DE LA CASA LLOTJA DEL MAR DE BARCELONA

ANTIGÜETAT DEL COMERS CATALÁ

AFAVORIDA per sa envejable situació geográfica, explendidament dotada per la naturalesa y impulsada constantment cap endevant per el carácter emprenedor y laboriós de sos habitants, ha sigut tostemps Barcelona ciutat eminentment industriosa y comercial. Ja en la XII centuria, era porta oberta al comers de totes les nacions, com resulta de lo que consigna Benjamí de Tudela en el volúm II de sos *Viajes*, publicat l'any 1150 (1).

(1) Conf. *Virgilio* (Jacopo) *Storia del Comercio*, pág. 46.

Això explica per qué 'ls estaments dedicats al Comers en aquesta ciutat han tinguda sempre, en la vida y en el regisme d'ella, una gran preponderancia.

Se sab que, l'any 1258, funcionaba 'l Concell de Prohoms del Mar, encara que no pugui afirmarse, en rigor, que ja actués la institució del Consulat, la qual, si be nascuda en 1268, no tingué efectivitat práctica fins á mitjans de la centuria XV. Mes, això apart, consta d'una manera positiva que, l'any 1279, existía en nostra ciutat una Junta de Práctichs, encarregada de dirigir els afers marítims, de conformitat ab certes regles que serviren pera la creació del Consulat á Valencia, establert pel Rey En Pere III l'any 1283 (1).

EL LLIBRE DEL CONSULAT DE MAR

Al sobredit Concell de Prohoms, constituit per ciutadans barcelonins, li pertany la perdurable gloria, vanament discutida, d'haver redactades unes Ordenances que constitueixen el primer Códich mercantil de que hi ha memoria y que, universalment conegudes ab els noms de *Llibre dels fets marítims* y *Consolat de la Mar*, sancionades en 25 de Febrer de 1258 per el gran Rey En Jaume I «El Conqueridor», han servit de orientació ó de basament pera la formació dels códichs mercantils de tot el mon, després d'haver

(1) Segons diu En Boy, en son *Diccionario del Comercio*, el Consulat de Bilbao fou establert en 1494; el de Sevilla en 1533 y'l de Madrid en 1652.

sigut, durant cinch centuries, dret comú y norma dels judicis de tota Europa (1).

ORIGEN DE LA JURISDICCIÓ CONSULAR

La importancia, donchs, y 'l predomini dels estaments mercantils á Barcelona son de llarga data y perxó no cal extranyar que 'l Rey En Pere III d'Aragó «El Gran» otorgués, als 20 de Juliol de 1279, un Privilegi en favor d'ells, autorisantlos pera esser representats per dos Cónsuls, cridats á intervenir directament en les altes funcions fins llavors reservades als Concellers, ab facultat, altrement, pera designar dos Procuradors ó Jutges de la contractació, els primers dels quals foren elegits en 5 de Desembre del precitat any, recayent la designació á favor d' En Guillém de Llull y d' En Pere Prunes (2). Aquests Jutges s'anomenaren, més endevant,

---

(1) Si be Boucher, en una traducció que del *Llibre del Consulat de Mar* publicá en 1808, afirma que l'origen d'aquést arrenca del any 900, Capmany en ses *Memories*, (T.° I, página 178) y Pardessus, en el volum II de ses *Lois Maritimes*, neguen qu'existís en la XI centuria, es á dir, en 1075, tal com semblava resultar de documents atribuits á aquella época, pera fixar, el primer, l'aparició de dit *Llibre* l'any 1283.

Molt discutida ha siguda aquesta opinió de 'N Capmany, confirmada per Michaud en el Llibre XXII, pág 300, de sa Historia de les Creuhades, encar que Pi y Arimon, Oliva Brigdman y altres creuen que l'aparició del Códich de referencia deu computarse entre la segona meytat de la XIII centuria y la primera de la XIV.

(Conf. Lyon-Caën, *Reseña de las leyes mercantiles*. Trad. y prólech d'Oliva y Brigdman).

(2) Aixís consta en un nomenament firmat per ells mateixos als 5 de Desembre de 1279 y en el qual diputaren á dos procuradors pera fer al Rey una reclamació contra les vexacions que's veyen obligats á sofrir els mercaders.

Consuls del Mar y llur elecció 's celebrava precisament el día 25 d'Abril, segons consta en la *Borsa de Concellers, Ordinacions y Lletres* que obren en l'Arxiu municipal de Barcelona.

Convé, ab tot, advertir que ja En Jaume I, per Privilegi otorgat l'any 1257, havía instituit el Concell Municipal de Barcelona, d'inesborrable memoria, en que hi tingué, de primer vintitrés y més endevant trenta dues places el Cos de Comerciants, de les quals una sempre entre 'ls Concellers; de manera que 'l Magistrat Consular pertanyé constantment al Concell Municipal de la ciutat (1).

N'Alfons V, l'any 1445, maná que, dels cinch Concellers que s'elegíen anyalment, fos assignat el ters lloch al representant del Comers: lloch que, més endevant, quan els Cavallers concorregueren á la designació dels predits Magistrats, passá á esser el quart, y aixís continuá fins al any 1714 (2).

L'ANTIGUA CASA LLOTJA

Temps á venir, degué naturalment ferse sentir la necessitat d' un edifici hont poguessin congregarse, á determinades hores, els mercaders y homes de negocis en general, teninthi, al mateix

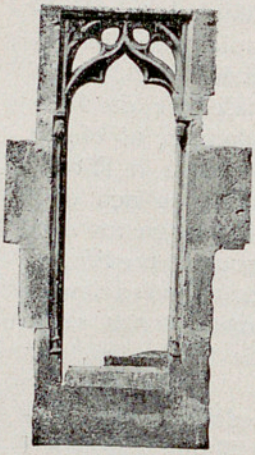
(1) El Concell Centumviral s'instituí constant de 200 places: 89 pera'ls Ciutadans y'ls Doctors en Dret y en Medicina; 26 pera'l Comers y 85 pera'ls Artesans, distribuits en 19 Gremis.

(2) Als 24 de Juny de 1443, fou decretada la suspensió d'empleu y sou dels Consuls, per haver sortit en una cavalcada sense'ls Concellers y s'inhabilitá als mercaders que concorregueren al acte. (V. Bordas. *Memoria* cit.)

temps, juntes y sessions els Magistrats consulars (1). Perxó, l'any 1339, la Municipalitat barcelonina, constituida pel «Concell de Cent», degudament autorisada per Reyal Cédula de 9 de Juny del mateix any, tractá d'adquirir, al efecte mencionat, certs terrenys existents á la Ribera del Mar, comunment denominada «Plaça dels Cambis», destinant á subvenir els gastos que ocasionés la construcció del projectat edifici, 'l producte d'un impost sobre les embarcacions y sobre l'entrada y sortida de mercaderíes, en la proporció d'un tres per cent de llur válua, per drets d'introducció y extracció.

Mes no tingué realisació inmediata l'aludit projecte, com tampoch va tenirla 'l que autorisá 'l Privilegi de 14 de Mars de 1380. Pero, á 3 de Juliol de 1382, degut á la constancia dels catalans, obstinats en conseguir tant lloable propósit, foren dictades, á petició del poble, per l'Almirall En Pere de Moncada, previ ordenament del Rey En Pere IV, datat á Algeciras, les disposicions encaminades á la desaparició de les forques que hi havía en la mentada Ribera del Mar, á fi de deixar lliure aquell espay, ensemps que 's donaven ordres conduhentes á facilitar la construcció de la que, ja aleshores, s'anomená Casa Llotja

(1) Martí d'Eixalá y Durán y Bas, en llur *Derecho Mercantil*, sostenen, pero, que la primitiva Llotja no tenía altre objecte que rebrer les mercaderies, servir de magatzem, tal y com tenía lloch en les escales de Llevant y's despren del Privilegi de 1370, en el qual pera res se parla de reunions diaries avivadores del tráfech. Afegeixen que'l fet de que fins al 1571 no's construís un pórtich interior, destinat á reunió dels comerciants, demostra qu'eixes reunions no tingueren efectivitat fins y á tant que la tingué la *Casa de Contractació*.

del Mar, per l'istil de construccions análogues erigides en altres ciutats del Mediterrani, singularment en les italianes (1); y l'any 1383 comensaren els trevalls sobre terrenys propis de la gloriosa familia dels Moncada, sots direcció del Arquitecte En Pere Zabadia.

Aviat (2) fou enllestida la obra, que consistí en l'actual Sala de Contractacions, agregantsi posteriorment una capella, dos pórtichs y altres diverses dependencies qu'han desaparegut total-

(1) «Lonja (Llotja); lloch públich hont se reuneixen mercaders y comerciants, á determinades hores del día, pera llurs contractes y assumptos mercantils». (Barcia: *Diccionario etimológico*. Boy: *Diccionario del Comercio*). Segons el *Diccionario de la Academia Española*, edició del 1726, « surt del llatí longus, a, um, per esser sempre espayoses y perllongades.»

Equival al *Laube* alemany, al *Lodje* inglés, al *Loge* francés, al *Loggia* italiá.

L'aparició de les Llotjes coincideix en la major importancia del Comers, y son aleshores una mena de posada-magatzem, verdadera casa que, en les centuries XII y XIII, es coneguda ab els noms de *Lotgia*, *Loggia* y *Logea*. El primer pas pera convertir la Llotja-magatzem en Casa de Contractació devien donarlo 'ls extrangers al dirigirshi ab ses mercaderíes. Aquest es el carácter de consemblants establiments á partir del segle XIV.

(Conf. Martí d'Eixalá y Durán y Bas. Loc. cit.)

(2) Fundadament se creu qu'ocorregué després del 1398, ja que 'N Martí I, mitjantsant Reyal Provisió dels 3 de Desembre, ordená que'ls sobrants dels cabals recaudats pera armament de dos galeres, «de Guardia» y de «la Almovna», s'apliquessin á la construcció del edifici, perque era just, deya, que lo que del públich s'havía tret, en benefici y utilitat del públich s'invertís.

ment, (1) exceptuant un dels finestrals que 's conserva en el Museu de la Escola Superior d'Arts industrials y de Belles Arts.

De la bellesa del projecte y de la grandiositat á que respongué la construcció d'aquell edifici, perennal testimoni del carácter, grandesa y elevació de mires d'aquelles generacions, son gallarda mostra 'ls sumptuosos restes de la gran Sala avans esmentada: refutació eloqüent de les invectives que, á voltes, s'han dirigides contra 'ls estaments mercantils catalans, acusántsels de mesquins y massa calculadors. Y no obstant, malgrat la dantesca dita, tant injustament repetida, de la «avara povertà dei catalani», á ells únicament, á eixos estaments barcelonins y á la llur explendidesa, 's deu l'erecció d'un monument civil qu' es joya del art gótich, sols comparable per ses proporcions, sa grandiosa severitat y sa magnificencia, als temples que bastiren la pietat y 'l fervor d'aquells temps y d'aquells homes. Ells edificaren aqueix palau, ab honors de temple pagá,

(1) La capella fou construida, per resolució del Concell dels Vint y dels Consuls, als 20 del Octubre de 1452, celebrántshi la primera missa en 10 de Novembre. (Coroleu. *Dietarios de la Generalidad de Cataluña.)*

Enderrocada en 1504, se reconstruí en 1575, essent benehida als 28 d'Agost de 1608. Aquesta capella obtingué un Breu de S. S. Paulus !V, per el qual se facultava'l celebrarhi perpetuament els divins oficis en la festa del Naixement de la Verge. Hi assistien els Virreys, el Concell de Cent, els Embaixadors y'ls Notables de Barcelona ab gran pompa y solemnitat. Cad'any s'hi celebrava, además, funeral per l'ánima del Almirall En Pere de Moncada, assistinthi'ls Concellers vestint la gramalla negra.

Es de suposar que la antiga Llotja, la amplaria de la qual era equivalent al actual Sala de Contractacions, s'extenía cap á la Plassa de S. Sebastiá. Tenía adscrit un hort ab tarongers y un claustre, que, com la capella, ha desaparescut.

pera idealisar, sens dubte, lo que d'excessivament real y positiu havíen de tenir les operacions y 'ls oficis qu'en son interior s'efectuessin. Precís es inclinarse respectuosament devant de tanta poesía. Com ha dit Legouvé, «la poésie est dans la vie ce que le tabernacle est dans un autel: il ne faut pas passer devant sans s'incliner».

REGISME Y GOVERN DE LA CASA LLOTJA FINS AL SEGLE XV

Tant l'origen com el desenrotllament del organisme encarregat de regir y gobernar interiorment la Casa Llotja del Mar, son ben curiosos y interessants.

Instituit per En Pere IV, als 23 de Maig de 1347, el Consulat de Mar, fou establert que 'l Magistrat municipal conservaría en poder seu la prerrogativa de nomenar els dos Consuls, la jurisdicció dels quals s'extengué, als 27 de Setembre de 1359, als bastiments y cosas que 's trovessin dins la platja de Barcelona ó de ses aygues jurisdiccionals.

Dictada, més ensá, pel propi Monarca, la Reyal Cédula de 26 de Juliol de 1380, ordenant no admetrer recursos contra les sentencies del Tribunal del Consulat, y que les del Jutge d'Apellacions devíen mirarse com si fossin del mateix Rey ó de son Primogénit, — ab lo qual assolí son explendor máxim al prestigi de la institució, — aparegué, ab tota oportunitat, el Privilegi otorgat pel Rey En Joan I als 22 d'Abril del any 1394.

CONCELL DE COMERCIANTS

Concedí aquéll als Consuls la facultat d'organisar el Concell dels Vint: corporació composta de aquest nombre de comerciants, la qual, en unió dels dos Consuls y dels Defenedors, rebé la comanda de regir, en lo governatiu y en lo económich, la Casa Llotja del Mar.

Dit Concell, ja desde 1397, conegué de tots els negocis comercials que 's promovíen dins terres de Catalunya, procedint, en contra de ses resolucions, apellació al Jutge competent, qu' era comerciant matriculat y al qual assistíen dos Lletrats Assessors de plets. Al mateix Concell fou, ademés, confiada la recaudació del Dret dit d'Imperiatge, Periatge ó Senyoriatge.

DRET D'IMPERIATGE

L'origen d'aquest dret cal cercarlo en la realitat del imperi ó senyorío concedit sobre les naus que solcaven el mar jurisdiccional de Barcelona, nascut y conservat pel poderíu del tráfech marítim d'aquesta ciutat comptal y sobre 'ls bastiments que fondejaven en son port. S'imposaven á n'aquéstos tributs sobre 'ls carregaments que desembarcaven destinantse 'l producte d'aquélls á utilitat del comers, en millores dels serveys públichs mercantils de la urbs. Aixís, el Privilegi otorgat per En Joan I als 22 de Desembre de 1394,

declará que 'l predit dret nodrís l'Erari del Concell dels Vint, aplicantse á gastos de conservació de la Llotja y á salaris y estipendis dels oficials y empleyats d' ella : declaració ratificada y confirmada pels successors del sobredit monarca, y en virtut de la qual els Consuls de la Llotja cuydaren sempre de fer efectiu el mentat dret d'Imperiatge, fins al any 1714 (1).

REFORMA DEL REGISME MUNICIPAL DE BARCELONA L'ANY 1498

El Rey Ferran «El Católich», qui dictá les lleys d'excepció que prohibiren als catalans el comers ab les Amériques, — prohibició que, perllongada fins á la XVIII centuria, no conseguí anorrear nostre poderíu mercantil, per més que fortament el castigá, — va modificar essencialment, l'any 1498, el regisme municipal de Barcelona, si be deixá subsistent el Concell dels Vint.

Per efecte de tal modificació, els oficis de la Casa del Consulat foren proveits, desde llavores, mitjansant insaculació, efectuantse'l sorteig el día 25 d'Abril de cad'any (2).

---

(1) Al publicarse, en 1840, 'l *Diccionario del Comercio* de'N Boy, aquest dret se percibía á la Aduana, per un colector particular, á rahó d'un $^{1}/_{12}$ sobre'ls drets reyals, exceptuats els productes alimenticis.
(Conf. Bordas: *Memoria* cit.)

(2) Aquest día era tradicional. En l'any 1370 fou necessaria una Reyal Provisió pera revalidar el nomenament de N'Arnal Ferrer, elegit Consul pel Concell de Cent en día inhábil.

FORMACIÓ DEL CONCELL DE COMERCIANTS

Pera la celebració de dit sorteig se posaven en la taula presidencial, colocada en lloch destinat al efecte, dos recipients, en un dels quals s'introduien els noms dels Cavallers, dels «Ciutadans honrats» y dels Doctors en Dret y en Medicina, contenint l'altre'ls noms dels Comerciants matriculats. Després, s'extreya de cada una de les urnes, un nom, á la sort. El qui sortía de primer, corresponía al Consul Militar; el segon, al denominat Consul Mercader. Abdós Consuls tenien á llur cárrech el presidir la contractació de la Llotja. Se celebrava la presa de possessió ab gran pompa y solemnitat, dirigintse avans processionalment els agraciats per l'elecció, ab lluit seguici, á prestar jurament á la Casa Comunal, hont se realisava l'acte (1).

S'anomenaven «Defenedors» dos oficials subalterns als qui estava confiada la recaudació de rendes y drets pertanyents á la Llotja. Teníen vot en el Concell dels Vint y presidíen el Colegi mercantil, essent els verdaders campions ó mantenedors dels privilegis y prerrogatives de la Magistratura consular.

Tant els Defenedors com els vint Vocals qu'in-

---

(1) Els electes hi anaven en cavalcada, acompanyantlos, generalment, com á padrins, alguns cavallers nobles y principals de la ciutat.

Entre'ls que, l'any 1562, acompanyaren als nous Consuls el día 23 de Maig, figuraven En Dimas de Requesens, En Joan de Boixadors, el Sr. Abat Capeller, el Comenador Junyent y En Francesch de Guimerá. En 1565 hi concorregueren el Compte d'Aytona, 'l Baró d'Eril y'l Comenador Pol (Bordas, Loc. cit).

tegraven el Concell de Comerciants, devíen procedir dels matriculats, á qual efecte y pera la llur designació, 's depositaven els noms dels capacitats en dugues urnes. S'insaculaven en una'ls dels 38 Comerciants majors de 40 anys, Els Vells ó Mercaders majors; en l'altre'ls de 92 majors de 25 anys, Els Joves. De cada urna s'extreya, á la sort, un nom, y aquest era'l Defenedor respectiu.

Veusaquí'l procediment patriarcal y solemne á tenor del qual se proveíen els cárrechs, procurantse adequada ponderació de forces en ell, ab el propósit de contrarrestar els ímpetus del jovent mitjantsant concurs d'experiencia y entenimentat concell dels homes d'edat.

Resulta de lo exposat que lo que confería capacitat pera'ls oficis públichs mercantils de la Casa Llotja era la realitat de la matrícula, la qual exigía exercici efectiu de la professió del comers, puresa de llinatje, — per les linees paterna y materna, — y naixensa á Catalunya. S'hi feya l'inscripció ceremoniosament, previs dos escrutinis en el Colegi mercantil y en el municipal, respectivament, essent precís obtenir, en abdós, els dos terços de vots dels inscrits. Pel primer, era habilitat el neófit pera l'exercici del comers en la Llotja; pel segón, definitivament incorporat á la matrícula, certificantho l'Escrivá major de la ciutat.

No satisfet ab tant minuciós cerimonial, el propi Rey En Ferran, als 21 de Mars de 1500, dictá, á petició del Consulat, un Privilegi ordenant que tots els cárrechs y oficis de la Llotja's provehissin, d'allí endevant, també per insaculació. Y en conseqüencia, anyalment, el día 25

d'Abril, amés de les urnes destinades á la designació dels Consuls y á la dels Defenedors, s'habilitaren altres tres recipients: un pera contenir els noms dels sis Lletrats (Reyal Cédula de Felip III á Monçó; 26 de Novembre de 1585); altre pera'ls dels Escrivans y, un tercer, pera'ls dels Porters y Guardians.

Conclourem aquesta interessant exhumació afegint que 'N Ferran II, als 17 de Maig de 1510, havía concedida al Consulat jurisdicció privativa, no revocable ni per la mateixa Reyal Audiencia de Catalunya.

MODIFICACIONS SUBSEGÜENTS AL DECRET DE NOVA PLANTA

En semblant estat de severa y noble organisació dels Comerciants de Barcelona, esdevingué la dolorosa guerra dita de Successió, sostinguda, per motius cavallereschs, ab obstinació gallarda, pels catalans y pera ells dissortadament finida. Al capitular Catalunya ab el vencedor Felip V, foren per aquest rencorosament abolits els furs y privilegis de que fruía nostra terra, ofegantse en aquell tristíssim naufragi de les glorioses llivertats polítiques del Principat, totes les institucions del país, inclós el famós Consolat de Mar.

Pel Decret de Nova Planta (Lley 1.ª, Tit. IX, Llib. 5 de la Novíssima Recopilació), dictat al mes de Janer del 1716, se disposá que restés á favor del Erari Reyal el Dret d'Imperiatge. Ja anteriorment la Casa Llotja havía sigut profanada al convetírsela d'una manera indigne en

cuarter de tropes suisses, mercenaries al servey del Rey d'Espanya (1).

Estat tant intolerable de coses havía de cessar; y aixís, després de llarchs anys de pacífich regnar la nova dinastía, vingué á donarli reparació; primer la Reyal Orde de 2 de Jener de 1728 (2) y més endevant la Reyal Cédula dictada per En Ferran IV, als 16 de Mars de 1758, disposant la creació d'un Cos de Comerciants denominat Magistrat de la Casa Llotja del Mar, al qual se restituí, en propietat, el profanat edifici de la Llotja y la percepció del Imperiatge, á cambi del paga-

(1) Cert nombre dels datos aquí consignats consten en el lluminós dictámen redactat pel que fou digne Jefe de la Secció d'Hisenda de la Excma. Diputació provincial de Barcelona D. Lluís de Mayora, als 22 de Febrer de 1873, el qual forma part del interessantíssim expedient de la Casa Llotja, obrant en dita Secció.

(2) Heusaquí'l text literal de la Reyal Orde de 2 de Janer de 1728:

« Habiendo representado los Cónsules de la Lonja del Mar » de esa ciudad de Barcelona, tenían una Casa que les perte- » necía con un derecho llamado periaxe para su manutención » que hoy percibe la Real Hacienda y que después destinó á » cuartel de tropas dándoles en su lugar un corto aposento en » la Casa de la Ciudad que les es muy incomodado pidiendo se » les dé otra perteneciente á la Real Hacienda que antigua- » mente se llamava el General ynmediata á la Marina, Ha ve- » nído S. M. en concedérsela en ynteligencia de que los gastos » que se hubiesen de hacer para su reparo y conservación en » adelante se hayan de costear por el Comercio en la forma que » en tal caso dispusiere el Intendente. Participólo á V. m. de » orden de S. M. para que dé la combeniente á su cumpli- » miento. »

Pera aixó's dictá, als 4 de Maig de 1728, *auto*, que fou seguidament notificat als senyors En Gayetá de Pallejá, Consul Militar, y En Joseph Nadal, Consul Mercader, en presencia, com á testimonis, de N'Enrich Bastida, Caixer major d'aquesta Plassa del Blat; en Melcior Guardia, botiguer de teixits y En Joseph Troch, oficial del Jutjat de l'Intendencia, procedintse en el mateix día á la presa de possessió, ab entrega de les claus de la Casa als precitats Consuls.

(Datos obrants en l'Arxiu de la Batllía del Reyal Patrimoni á Catalunya.)

ment de 3.000 lliures catalanes pera la construcció de les Dressanes: construcció cautelosa, projectada desde 1715 y no executada pel dineral qu'exigía la del altre odiós centinella de Barcelona: la Ciutadela.

JUNTA DE COMERS Y TRIBUNAL DEL CONSULAT

L'agrupació á que'ns referim se subdividí en Junta de Comers, ab atribucions especials en lo governatiu, y en Tribunal del Consulat, pera lo contenciós y ab jurisdicció exempta del fur comú, venint á constituir els Tres Cossos del Comers.

Dita Reyal Cédula — combatuda per l'Audiencia de Catalunya, la jurisdicció de la qual mermava, fent això que's retardés considerablement la reconstitució de les antigues institucions y 'l funcionament de la Junta, — fou manat que's portés á compliment per una Reyal Pragmática que dictá En Carles III l'any 1760; y això executat y formulades per la Junta les Ordenances pera'ls Cossos de Comerciants, la ratificá una nova Reyal Cédula emanada, als 24 de Febrer de 1763, del mateix Rey. Constitueix aquésta la Lley 10, Tit. II, Llibre IX de la Novíssima Recopilació y comprén les Ordenances perque devíen regirse'ls Tres Cossos del Comers.

Formaven la Reyal Junta de Comers dotze Vocals: dos Consuls, set Comerciants, dos Cavallers

hisendats y culliters y un Secretari comerciant, presidintla l'Intendent general del Principat. El nomenament dels Vocals era per elecció, renovantse anyalment, per quartes parts, el día 15 de Novembre. Tenía, ademés, un Tresorer y un Comptador, també comerciants matriculats, mes aquestos, al igual que'l Secretari, careixíen de vot en la Junta.

El Tribunal del Consulat, qu'En Carles IV reorganisá als 24 de Juny de 1797, denominantlo Tribunal de Comers, — com á adició á les Ordenances de 1763, — era format per tres Consuls y un Jutge d'Alçada, comerciants tots ells, per dos Assessors Lletrats y un Escrivá.

DEMOLICIÓ Y REEDIFICACIÓ DE LA CASA LLOTJA DEL MAR

Altrement, per conseqüencia dels desperfectes qu'en la fábrica del antich edifici havien causat les injuries del temps, y singularment els formidables temporals que's desencadenaren els anys 1480 y 1483, hagueren d'inspirar series inquietuts l'estabilitat y solidesa de la Casa Llotja del Mar. En conseqüencia, per les darreries del segle XVIII s'acordá enderrocar la vetusta fábrica pera reedificarla convenientment.

Ja pel Janer de 1480 s'havía hagut de reparar el greu dany que'l mar havía causat en el Pati, y més endevant, als 15 de Desembre de 1484, l'Infant N'Enrich d'Aragó y de Sicilia, Llochtinent general de Catalunya, hagué d'autorisar al Consulat pera empenyar el Dret d'Imperiatge á fí

d'atendrer á nous dispendis per reparació. S'havía construit un Pórtich, «Portal de Forment», pera resguardarhi'ls grans, l'any 1517, afegintshi, en 1562 y 1571, un nou Pórtich interior acolumnat, á quals obres ne seguiren altres de menor importancia realisades segons petició dels Consuls.

Resolta, definitivament, l'any 1770, la reconstrucció, se confiá'l trassat dels plans á un Arquitecte francés, el qual no conseguí satisfer els desitjos de la Junta, per lo que aquésta transmeté l'encárrech al Arquitecte En Joan Soler, sots la direcció del qual comensaren les obres l'any 1772. Mes, mort En Soler el 28 de Janer de 1774, continuá aquélles son fill En Tomás, si be'l plan general hagué de sofrir reiterades modificacions, encaminades á adaptar l'edifici en construcció als projectes que respecte del mateix tenía la Junta de Comers.

No consta, d'una manera positiva, la data d'acabament de la nova Llotja, encare que En Boy, en son *Diccionario del Comercio,* afirma que les obres s'ultimaren l'any 1802. Lo que si resulta es qu'aquéstes foren pagades ab cabals propis de la Junta y, per consegüent, del Comers de Barcelona. (1)

Devem avensar aquí fervorós tribut d'admiració y respecte al autor de tant bell monument,

(1) El producte del «Dret d'Imperiatge» 's destinava á satisfer els emoluments dels Consuls, del Jutge d'Alçada ó d'Apelacions, dels Assessors y dels Ministres del Consulat, aixís com les despeses ocasionades per les Escoles gratuites reunides en l'ex-convent de San Sebastiá y en la Casa Llotja. (Conf. Boy: loc. cit.)

per la consumada pericia ab que'l concebí y realisá, agermanada ab culte noble als recorts, al respecte á lo antich, prodigiosament alcansat, ab imponderable harmonía, en la gran Sala de Contractacions.

LA REYAL JUNTA DE COMERS

La Junta de Comers, creada, com queda dit, l'any 1758, modificada'l 1763, sofrí, temps á venir, essencials transformacions, conseqüencia del inquiet teixir y desteixir llegislatiu que caracterisa l'época moderna.

Per conseqüencia de la publicació del Códich de Comers, promulgat als 30 de Maig de 1829 per el Rey En Ferran VII, fou suprimit l'antich Reyal Consulat, creantse, en substitució del mateix, el Tribunal de Comers, enterament separat de la Junta.

Ab Reyals Ordes dels anys 1830 y 1831, 's variá la organisació d'aquésta, reduintse á dos anys la duració dels cárrechs y excluintse del exercici als dos vocals hisendats y culliters; pero, en cambi, per Reyal Decret de 26 de Juliol de 1831, s'aumentá'l personal de la Junta en quatre Vocals més, segons esclarí una nova Reyal Orde de 6 de Juny de 1832, la qual disposá que devíen triarse, mitjantsant elecció, entre'ls artistes, comerciants y naviers, un per cada estament.

Més endevant, als 30 de Novembre de 1833, quan se fraccioná en «provincies» el territori espanyol, la Junta de Comers fou posada baix la dependencia del Governador ó *Jefe* polítich de la

de Barcelona, preceptuantse que de la mateixa formèssin part representants de la Industria y de la Agricultura, ab facultat de reelecció. Perxó, l'any 1837, constituien la Junta catorze Vocals y un Secretari, aquést de nomenament Reyal, acumulantse en ell el cárrech de Comptador. N'era Vispresident el Vocal que, anyalment, s'elegía al efecte, per virtut de lo estatuit en la Reyal Orde de 2 de Juliol de 1833, y tenía al seu manar un Agutzil y un Porter, á més d'altres dependents adscrits al servey interior de la Llotja, entr'ells un Majordom, tenint, per últim, un Agent á Madrid.

La publicació d'uns nous aranzels d'Aduanes, originá la supressió, l'any 1841, del Dret d'Imperiatge, si be l'Estat cedí en compensació, á la Junta de Comers, un 6 per cent sobre l'Aranzel, en concorrencia ab les demés Juntes similars d'Espanya. Altrement, en atenció á que la de Barcelona era la que tenía majors ingresos y més atencions que sufragar, li fou concedit un crédit pera'l sosteniment de les ensenyances populars que costejava y de les quals la més antigua era la Escola de Náutica, la fundació de la qual data del any 1769.

Convertida, per Reyal Decret d'Octubre de 1847, la Junta de Comers, — com totes les Juntes que fins llavors teníen l'existencia especial y autonómica que les feya útils, dimanada de la lley de llur establiment respectiu, — en corporació merament consultiva, ab cárrech al Pressupost provincial, li foren agregades, á 14 de Desembre de 1859, les representacions de l'Agricultura y de la Industria; y encara que, als 7 de

Juliol de 1871 y pel Novembre de 1874, s'intentá tímidament fer reviurer, en certa manera, llur vell esperit, se consumá llur desnaturalisació al denominarse, de primer Juntas, y més endevant, Concells provincials d'Agricultura, Industria y Comers. Y aquesta denominació es la que ha vingut ostentant fins al any 1907, en que, per Reyal Decret de 17 de Maig, se subdividí en dos nous organismes distints: el Concell provincial d'Industria y Comers y'l d'Agricultura y Remadería, sense que, malgrat la sana pero débil tendencia reconstructiva que revela la predita soberana disposició, hagin deixat d'esser un y altre Concell cossos merament consultius y de pesar, directa y principalment sobre'l Pressupost provincial, per mancament de recursos propis.

Quelcóm, sens dubte, s'ovira en el Calendat Reyal Decret y en el de 20 de Desembre del mateix any, complementari d'ell, que sembla iniciar una saludable orientació: mes, fora d'aquesta successió per línea directa y may interrompuda; fora de lo que de ressorgiment pugui pressentirse de tal orientació, en res, altrement, recorden els actuals Concells la antigua y benemérita Junta, á la que ni sóls poden intentar compararse per lo tocant á extensió y intensitat d'atribucions, ni pel positiu y verdader arrelament de llur constitució y de llurs funcions.

Veusaquí com, de mica en mica y seguidament, engolida per l'onada ascendenta del uniformisme; desarrelada per la suspicacia y per la inestabilitat governamentals, s'aná corsecant,

desnaturalisant y perdentse, en definitiva, aquella gloriosa institució constitutiva d'una força poderosa, que responía al peculiar esser del Comers catalá, al qui ennoblía, essent llas d'unió entre lo patriarcal provinent del nostre passat y lo progressiu qu'esbatega en lo modern. Fruyt de práctiques seculars y d'austeres consuetuts, aquella inoblidable Junta s'abrillanta ab la més pura historia, constituint motiu de llegítim orgull pera la ciutat hont nasqué y s'espandí, ensemps que de fonda anyoransa pera les actuals generacions.

Desapareguda aquella entitat, eminentment catalana, supervivencia del Concell dels Vint, hereva del Consulat, no han sabut substituirla els moderns governants ab organismes oficials nascuts de propósits igualataris y uniformistes que prescindeixen de necessitats y energies peculiars de cada regió y fins de cada plaça mercantil, aplicantlashi á totes institucions iguals, excessives pera unes y pera altres insuficients (1).

Aixís desaparegué una Junta que sostenía ensenyances tals que, en opinió de D. Lluis Bordas, — autor d'una curiosíssima y interesant «Memo-

(1) «Al Decret de 1847 succeí, poch temps després, la creació del Institut Industrial de Catalunya, seguida, al cap de poch de la del Institut Agrícola de San Isidro; y continuant la limitació de les facultats de les Juntes de Comers, l'Associació de Naviers y Consignataris, el Foment de la Producció Nacional y altres entitats, fins al punt que la mateixa Administració pública cregué convenient establir una Junta del Port pera millor marxa de tant vital assumpte; sempre y en tots els cassos, pera subvenir á les necessitats avans perfectament ateses per les Juntes de Comers y á les quals avuy, donada llur estreta reglamentació, no poden donar satisfacció complerta.» (*Dictámen* de la Junta provincial d'Agricultura, Industria y Comers de Barcelona. — 1878.)

ria», publicada l'any 1857, — «Europa entera no » tenía cap capital de provincia que sostingués cá- » tedres de ciencies exactes y de Belles Arts ab » igual nombre y ab igual explendor que la Casa » Llotja del Mar... »

Calcúlis quina sería la tasca de nostra benemérita Junta de Comers, recordant que les ensenyances per ella organisades (1), eren totes absoluta y efectivament gratuites, repartintse anyalment, en premis y en gratificacions, més de 25.000 pessetes, segons «Plan» de 3 d'Agost de 1836, previs exámens bienals; que pensionava alumnes pera que poguéssin trasladarse á Madrid ó al extranger, invertinti crédits que ascendien fins á 6.000 pessetes anyals, cantitat ben granada pera aquell temps; que celebrava exposicions, patrocinava obres de cultura general, publicava periódichs, memories, estadístiques; qu'introduí l'enllumenament per gas de carbó y d'oli, havent instalat á la Casa Llotja, l'any 1826, el primer gasómetre d'Espanya y figurant, com Catedrátich de química D. Joseph Roura, quí plantejá á Madrid aqueix sistema d'iluminació, l'any 1832 (2), qu'aixecá'l planol del Urgell y de

(1) Donava les següents: Náutica, dos cursos; Matemátiques, íd.; Física experimental, Taquigrafía, Química, aplicada á les arts, Idiomes, Economía política, Agricultura, Botánica, Maquinaria práctica, Aritmética y Geometría, Cálcul y Escriptura doble, Arquitectura naval; y, amés, totes les de Belles Arts: Dibuix, Model natural y Paisatge, Pintura y Escultura, Perspectiva, Ornament, Gravat, etc.

(2) Cremá'l primer llum de gas, ab gran admiració dels barcelonins, als 24 de Juny de 1826, dins la sala destinada á clase de Dibuix en la Llotja.

Es curiós recordar que, als 10 de Novembre de 1838, 's tragué la vista de la Llotja pel método llavores inventat per En Daguerre. Fou la primera fotografía feta á Barcelona y's pren-

son canal de regadiu, publicantlo l'any 1815; que protegí pródigament als talents de tota mena, com ho justifiquen les «Memories» de Capmany; que's llensá á totes les empreses, inclós les menys vistoses, ab noble explendidesa, segons ho proven la decoració y'l moblatje magnífichs que's conserven encara en los que foren sos salons y dependencies de la Casa Llotja del Mar.

REVOLUCIÓ DE SETEMBRE

L'any 1868 esclatá á Espanya la anomenada Revolució de Setembre. Ab ella, en lloch d'esmortuirse, ja que no cessar revolucionariament, se feu més aguda la febre enderrocadora propia del uniformisme.

El Decret-Lley d'unificació de furs, de 1869, estatuí que «uns mateixos códichs regiríen en tota la Península», desapareguent, pera no tornar, la jurisdicció mercantil y essent suprimit el Tribunal de Comers. Així va conseguirse qu'Espanya's diferenciés, com continúa diferentciantse de les altres nacions civilisades, las quals tenen y conserven cuydadosament llur jurisdicció especial mercantil. Resultat d'això fou, y continua siguent, que les diferencies contencioses entre comerciants, les reclamacions originades per afers mercantils, qu'exigeixen solució rápida, hagin vingut á convertirse en veritables plets, ab totes

gué desde'l Terradet de la Constitució (avuy Plaça de Palau) efectuant l'operació l'Alabern, qui després ne doná explicacions científiques á l'Academia. (Vid. Coroleu. *Memories de un Menestral de Barcelona.*)

les conseqüencies d'aquéstos y ab alarma y perjudici dels estaments y dels interessos de dita mena, no compensats pel prestigi discutible que n'hagin pogut beneficiar els Tribunals ordinaris.

Limitémnos á dóldrens de semblant equivocació, ja sia que no poguém confiar en una rectificació inmediata del criteri jurídich governamental.

La Junta Revolucionaria de Barcelona, en cumpliment d'acort comunicat á la Diputació provincial per ofici de 27 d'Octubre de 1869, decretá la propietat de la Casa Llotja á favor de la corporació precitada, com representant llegítima de la provincia, ordenantli l'inmediata presa de possessió del inmoble, al qual les turbes revolucionaries havíen ja despullat d'important documentació guardada en son arxiu, com y també de retrats, escultures y emblemes de la destronada dinastía y adhuch de la reyalesa; haventse lliurat de la destrucció alguns documents y marchs de válua, que pogueren amagarse oportunament per zelosos servidors, y la célebre «Lucrecia», de Campeny,—á la qual aquélles cregueren imatje de Na Isabel II,—mercés al pes excessiu de la obra que resistí la cega empenta dels iconoclastes. Aquéstos sóls havien conseguit aterrar la balustrada del balcó, que caygué ab estrépit, sense vencer la resistencia passiva de l'estátua.

Se possessioná, donchs, el Cos provincial de la Casa Llotja, mitjantsant acta autorisada pel Notari D. Francisco Xavier Moreu als 31 d'Octubre del citat any 1869. Mes d'aixó provingueren em-

penyades qüestions administratives y judicials entre la Diputació provincial y la Junta d'Agricultura, Industria y Comers: qüestions que, sense prejudicarse lo referent á dita propietat, foren resoltes per Reyal Orde de 6 de Febrer de 1875, dictada després de rahonat y lluminós informe del Concell d'Estat.

REYAL ORDE DE 6 DE FEBRER DE 1875

Per aquesta soberana disposició se mana respectar l'estat possessori y la permanencia, á la Casa Llotja, de totes les entitats y corporacions que s'hi hostatjaven aleshores (1), previnguentse que'l Governador civil, en sa doble qualitat de representant del Estat y de President de la Diputació provincial, conservés en poder seu les claus del edifici y decidís les qüestions que's suscitessin sobre us y administració d'aquést, sens perjudici d'instruirse expedient respecte de la propietat del histórich inmoble. Y diu textualment dita Reyal Orde: «qualsevulga que sia la resolució del expedient de propietat, creu el Concell, d'igual modo, que'l mencionat edifici, per la utilitat que presta,

(1) El Concell d'Estat reconegué en son informe que, construída la Casa Llotja pera un fí de pública utilitat, hi tenían hostatge, desde'ls temps més llunyans, instituts y corporacions que representaven els més preuhats interessos d'aquesta localitat; de lo qual deduí que dit edifici devía seguir responent al objecte de sa creació, tal y com reclamaven els interessos públichs de Barcelona. Les entitats allí albergades en aquella data eren: Colegi de Corredors Reyals de Comers, Junta d'Agricultura, Industria y Comers, Junta d'Obres del Port, Junta provincial de Beneficencia y Sanitat, Escola de Náutica y Escola y Academia de Belles Arts.

pels recorts qu'enclou y per esser, en fí, un monument artístich orgull de Barcelona, deu declararse, en son día, exceptuat de la desamortisació».

JUNTA DE CONSERVACIÓ DE LA LLOTJA

Possessionat el Governador civil de les claus de la Casa Llotja, als 26 de Desembre de 1876, instituí una Junta anomenada de Conservació de la Casa, pera cumpliment de lo qu'ordená la disposició avans recordada. En eixa Junta estaven representades les més significades entitats del Comers de Barcelona, essent sa finalitat la d'atendrer á l'administració del edifici, practicanthi les reparacions qu'exigía son estat d'abandono. Pera arbitrar cabals ab que atendrer á tal objecte y subvenir á n'aquestes necessitats, establí un módich dret d'entrada, les tarifes del qual aparegueren en el «Boletín Oficial» del 29 de Desembre de 1876, per orde del Governador (1).

(1) Eren les següents:

CONTRACTACIÓ DE CEREALS Y FARINES

Us de taula, ab entrada pera l'usuari y'l nombre que'n desitgés pera sos compradors	20	ptes. mensuals
Entrada solta diaria	0'50	»

BORSA

Abonament personal, per un any	22'50	ptes.
» » » 3 mesos	6'75	»
» » » 3 » (pera'ls dependents)	3'13	»
Abonaments transmisibles de 50 entrades	7'50	»
Entrada solta diaria	0'25	»

Aixís funcioná la Junta esmentada, á la qual se deuen grans y profitoses reformes y millores, tant en l'inmoble com el moblatge destinat al mateix (1). Mes l'imposició dels aludits drets molestá en gran manera á una part dels habituals concorrents á la Casa Llotja, els quals se declararen obertament en rebeldía, negantse á entrar á la Sala de contractacions y acudint en alçada contra la disposició gubernativa fixadora d'aquell arbitri. Y'l Govern, que no ha facilitat may cap recurs pera atendrer á la conservació de la Llotja, accedí solicitament á les instancies dels recurrents, y, per Reyal Orde de 27 de Novembre de 1878, revocá l'acort adoptat per la Junta y en virtut del qual se percibien aquells emoluments; ab aixó's considerá fracassada aquésta y cessá, als 30 del mateix mes, en el seu comés (2).

---

(1) Constituien dita Junta: President, el Governador civil D. Cástor Ibáñez de Aldecoa; D. Antoni Gusi, D. Joan Carsi, D. Pelegrí Pomés, D. Lluis Martí y Gelabert y'l Síndich del Colegi de Corredors, D. Anton Tusquets y Maignon.

Recaudá y invertí íntegra, en obres de conservació y millora de la Casa, la cantitat de 65,815'82 pessetes.

(2) Desitjant alguns dels habituals concorrents á la Sala de Contractacions significar llur agrahiment envers la Junta que cessava y que, per cessar, deixava en progecte múltiples iniciatives, obriren una suscripció ab el producte de la qual oferiren una luxosa placa d'argent daurat al Síndich D. Antón Tusquets.

COMISSIÓ ADMINISTRADORA DE LA SALA DE CONTRACTACIONS

Disolta, donchs, la Junta de Conservació y millora, y ab el fí de donar cumpliment á l'administració confiada per la Superioritat al Governador civil, s'escullí entre'l Personal al servey de la Diputació de la provincia un Administrador; essent designat al efecte l'Oficial D. Joan Riera, qui exercí'l cárrech, assistit per un Auxiliar, fins als 11 de Mars de 1879 en que, deferint á indicacions del Síndich del Colegi de Corredors Reyals de Comers, el Governador creá una Junta denominada Comissió administradora de la Sala de Contractacions y de ses dependencies en la Casa Llotja del Mar, Junta á la qual se facultá pera recaudar les cantitats ab que voluntariament volguéssin contribuir els concorrents á dits locals y pera invertirles en obres de conservació de aquéstos.

Figurá, presidint dita Junta, 'l Vispresident de la Diputació provincial, delegat pel President d'ella, acompanyat pel Síndich del Colegi de Corredors, pel President del Cassino Mercantil, pel de la Associació de Naviers, pels Síndichs dels Gremis de Banquers, Comerciants y Agents d'Aduanes y per un Representant dels Negociants en cereals y sos derivats.

COMISSIÓ ADMINISTRADORA DE LA CASA LLOTJA DEL MAR

Funcioná aquella Comissió fins al día 5 de Novembre de 1902 en que's constituí la Comissió administradora de la Casa Llotja del Mar.

La constitució d'aquésta obehí á la prevenció continguda en una Reyal Orde dictada, ab data del 23 d'Abril de dit any, per el denominat llavoras Ministeri d'Agricultura, Industria, Comers y Obres Públiques, en vista de dues instancies que li havía elevades la Cambra oficial de Comers, Industria y Navegació d'aquesta ciutat, en 1 de Febrer y 21 de Mars del predit any, solicitant que se li concedís lliurement l'administració de la Casa Llotja del Mar.

No estimá procedent el Govern accedir, en absolut, á eixes instancies, y disposá, en cambi, que'l Governador, pera tots els efectes de la anteriorment esmentada Reyal Orde de 6 de Febrer de 1875, fos substituit pel President de la Diputació provincial. Fent justicia á la lloable tendencia de semblant disposició, precís es reconeixer qu'en ella's tingueren á la mira'ls antecedents legals y'l dret obstinadament sostingut per la Corporació provincial, recordantse que la disolta Junta administradora fou sempre presidida pel President d'aquélla y, en delegació, pel Vispresident de la mateixa; que provincial deu considerarse un edifici construit per una Junta que com la de Comers extengué sa jurisdicció á tota la provincia, fentse les obres ab cabals que á n'aquésta pertanyíen, sense que, segons s'ha dit ja, may l'Estat hi hagi

contribuit ab recursos propis; que provincials son les Ensenyances qu'en la Casa Llotja s'hostatgen; provincials, en llur majoría, les Entitats qu'hi funcionen, y provincials, en fí, les quantioses sumes invertides constantment, ab acurada solicitut, per la Diputació, pera conservar, entretenir y millorar la Casa Llotja. Ab la disposició de referencia's vingué, donchs, á sancionar una aspiració unánim del Comers de Barcelona: la de que l'edifici bastit ab cabals procedents del Comers de tota la provincia, se consideri propietat d'aquésta y al seu servey sigui destinat.

Per xó, ab criteri lloablement descentralisador, se previngué, en la referida Reyal Orde, que l'aludit President de la Diputació procedís inmediatament á reformar la Comissió administradora, llavoras existent, entrant á formar part de la nova que's formés el President de la Cambra de Comers y'ls Vocals de la Junta Directiva pel mateix designats, delegant, per sa part, el President de la Diputació la representació de les colectivitats qu'estimés equitatiu.

REYALS ORDES DE 1903

Aqueixa amplitut de criteri originá reiterades incidencies y motivá reclamacions per part de la Cambra de Comers, la qual, en instancia de 7 de Novembre de 1902, acudí novament al Poder Central. Conceptuá'l Govern procedenta la nova petició de la Cambra y, en conseqüencia, per Reyal Orde de 30 de Janer de 1903, aclarada per altres Reyals Ordes de 18 de Febrer y 8 de Juliol se-

güents, disposá que's constituís la Comissió administradora de la Casa Llotja del Mar en la següent forma, qu'es la que te en la actualitat:

President de la Diputació provincial, President nato.
President de la Cambra de Comers, Vispresident nato.
Dos Vispresidents, el President de la Secció de Comers y'l Vocal Secretari general de la mateixa Cambra.
Síndich-President del Colegi de Corredors Reyals de Comers.
President del Cassino Mercantil.
» de la Associació de Fabricants de Farines.
Un representant del Gremi de Banquers, per aquést elegit.
Un representant del Concell provincial d'Industria y Comers.
Y dos representants de la Associació de Naviers y Consignataris (1).

El contingent de Vocals qu'integren una Junta merament administrativa, com la de que's tracta, podrá tal volta considerarse excessiu, aixís com repartit ab desproporció numérica sensible en-

(1) Desempenyen en l'actualitat aquestos cárrechs, en l'orde esmentat, l'Exm. Sr. D. Enrich Prat de la Riba, l'Exm. Sr. don Pere Grau Maristany, D. Llorens Mata y Pons, D. Joan Perpinyá, D. Joaquím Cabot y Rovira, D. Lluis M.ª Angelón, don Antón Tusquets y Maignon, D. Joseph Pardo y Pereriera, D. Joan Pascual Costa, D. Joseph Garriga y Roig, l'Exm. senyor D. Joseph Monegal y Nogués, D. Fermín de Izaguirre y l'Excelentíssim Sr. D. Rafel Roig y Torres, estant confiada la Secretaría al autor del present trevall.

tre'ls elements que la constitueixen. Com de fet: cal apreciarho aixís, tenint en compte'ls fins particulars á que respón la creació y obeheix l'existencia de la Junta, qual crescut nombre de Vocals dificulta, en certa manera, son funcionament y entrabanca la promptitut y efectivitat de la missió que li está confiada. Mes la voluntat que les diverses corporacions mercantils de nostra ciutat tenen á sa Casa payral es tanta, qu'ella sola es prou pera explicar l'interés qu'inspira la intervenció directa y preeminenta que cada una desitja que li sia reconeguda en aqueixa administració. Y aixó explica, altrement, que s'hagi considerat oportú admétrhi múltiples representacions.

El regisme d'aquésta'l determina un Reglament general, l'articulat del qual aprová la Junta als 18 de Novembre de 1905.

El personal adscrit al servey d'ella 'l formen un Secretari, un Majordom, sis Ordenances, un Porter y un «Sereno».

Els recursos pera atendrer als serveys que li son confiats, consisteixen unicament en els productes de subscripció voluntaria y de módica retribució pels serveys prestats, apart de les subvencions extraordinaries que, pera obres y fins especials, ha concedides reiteradament la Excelentíssima Diputació provincial.

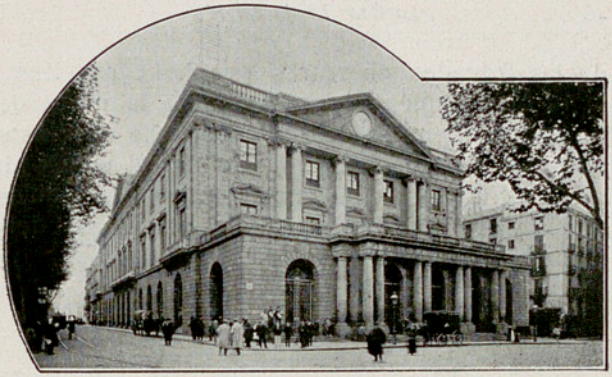
Deixant de banda'l Colegi de Corredors Reyals de Comers, — que contribueix als gastos ocasionats per l' administració ab una petita subvenció trimestral,—cap de les demés entitats hostatjades á la Casa Llotja aporta cantitat fixa ó eventual á les despeses d'administració del inmoble.

Tal es l'organisme al qui pertoca, en l'actualitat, representant la provincia y la comunitat dels ocupants del edifici, regir y administrar la Casa Llotja del Mar de Barcelona (1).

---

(1) Aquest organisme, en que tenen participació tantes y tant prestigioses entitats, compleix ab zel y ab carinyo la missió que li está confiada, havent portat á realisació grans reformes y millores d'indiscutible utilitat, com son la pintura general del fustam y dels ferros exteriors, l'emparquetat de la gran Sala de Contractacions, habilitació de locals, sanejament del edifici, instalació de nous y importantíssims serveys y millorament dels existents, etc.; procurant, al mateix temps, repartir equitativament els locals disponibles entre les entitats hostatjades en la Casa y donar satisfacció á totes y cada una d'elles, aixís com atendrer llegítimes aspiracions.

Inspecciona, amés, les obres que l'adaptació del edifici á noves necessitats fa indispensables y qu'exigeixen exquisida cura, esmerantse en que, ab elles, no's perjudiqui ó s'alteri sa fisonomía general; sens que, pero, per la llivertat de que disfruten les entitats usdefruytuaries de locals, pugui atribuirse á la Comissió la responsabilitat d'algunes modificacions, l'acert de les quals sería discutible.

II

L'EDIFICI

La Casa Llotja del Mar es tota ella de sólida y ferma construcció que rumbeja á quatre vents ab la exhibició de carreus soberchs, macisses motllures y poderoses columnes de pedra granítica, somrihent sa grandiosa massa en blanques balustrades de delicat marbre d'Italia.

Son aspecte sever, de clássica grandesa, s'imposa y encisa, oferintse com una de les construccions més típiques de nostra ciutat. Ses grans proporcions, sa bella situació (1), l'esbelta noblesa

(1) L'afavorirá moltíssim, sens dupte, l'obertura de la gran vía A de la Reforma interior de Barcelona, — actualment en plena activitat, — que desemboca gayre be devant de la Casa Llotja.

de les folgades obertures per hont reb llum, la terraça expléndida que domina la Plaça de Palau per demunt dels alts pórtichs enreixats que donen al Peristil, revesteixen al edifici ab tots els carácters d'un monument artístich qu'es gloria y orgull de Barcelona, fins prescindint dels innombrables recorts históríchs qu'enclou.

EMPLAÇAMENT

La Casa Llotja ocupa un'área superficial de 3.024 metres quadrats, alçantse, dins l'illa formada per l'encreuament dels carrers del Consulat y de Capmany, el Passeig d'Isabel II y la Plaça de Palau, á quatre vents, ayrosa y sens cap mena d'aditament.

EXTERIOR

L'estil general de la construcció, fins al nivell del pis principal, apertany al orde toscá y al orde jónich en els dos superiors, alternantse la distribució arquitectónica en cossos sortints qu'excluexen la monotonía, rematant en sengles frontons que corresponen á la disposició del montatge y coronan l'edifici, lligats entre sí, per balustrada intermitja.

Cada una de ses quatre fatxades s'acorda harmónicament ab l'importancia que tingueren les respectives vies á que donen, al temps de llur construcció (1).

---

(1) La Muralla de Mar començava en el lloch hont actualment se trova la font monumental de la Plaça de Palau y aixó

La principal es la que dona á la Plaça de Palau. Te una alçaria de 22 metres, y n'avensa expléndida terraça abalustrada (1), que sostenen cinch voltes elíptiques y afiancen deu columnes toscanes aparellades, sabiament distribuides en el cos central, flanquejant les obertures, sota del empit. Damunt la terraça s'alcen, sostenint l'enorme frontó, sis columnes del orde jónich modern, en adequada serie. En el timpan d'aquéll, figuraren, durant molts anys, dos medallons ab les efigies dels monarques Carles IV y María Lluisa, llegintse en el fris de la cornisa, en lletres daurades, la següent inscripció:

Carolo IV et Aloysia regnantibus anno MDCCII

Tant els medallons com l'inscripció, foren trets, ab molt bon seny, á començos del any 1878, ab motiu de practicarse una neteja general de les fatxades, tant per trovarse sumament malmesos els materials de guix de qu'eren fets aquells ornaments, com pera evitar les equivocades interpretacions á que llur permanencia donava lloch entre les persones poch enteses. Pera compensar

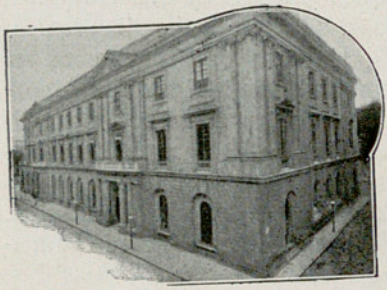
---

explica per qué la fatxada de la Llotja que dona al Passeig d'Isabel II te son primer cos menys important que la del carrer del Consulat, ja que, á l'época de sa construcció, la primera queya sobre'l carreró de baixa Muralla.

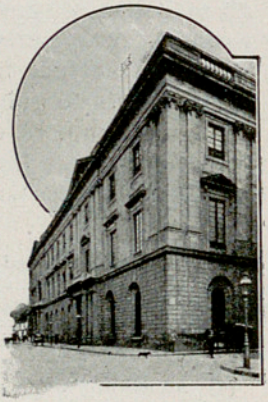
(Vid. Cornet y Mas. *Una mirada retrospectiva.* BARCELONA VELLA.)

(1) Ab motiu d'urbanisarse y modificarse la Plaça de Palau, en 1846, la Junta de Comers cedí al Municipi certa extensió de terreny elevat, que li perteneixía, en front de la fatxada principal; en cambi, l'Ajuntament cedí per sa part á la Llotja dues plumes d'aygua de Moncada que, unides á les sis adquirides per compra, als 12 de Janer de 1826, constituheixen el caudal de que disposa la Casa.

aqueixa desaparició,—que combateren fortament uns y celebraren altres ab calor,—fou colocat, en el mateix frontó, un gran rellotge d'esfera transparenta, costejat per la Diputació y que, alhora que constitueix adequat motiu ornamental pera semblant edifici, presta notories utilitats al públich (1).

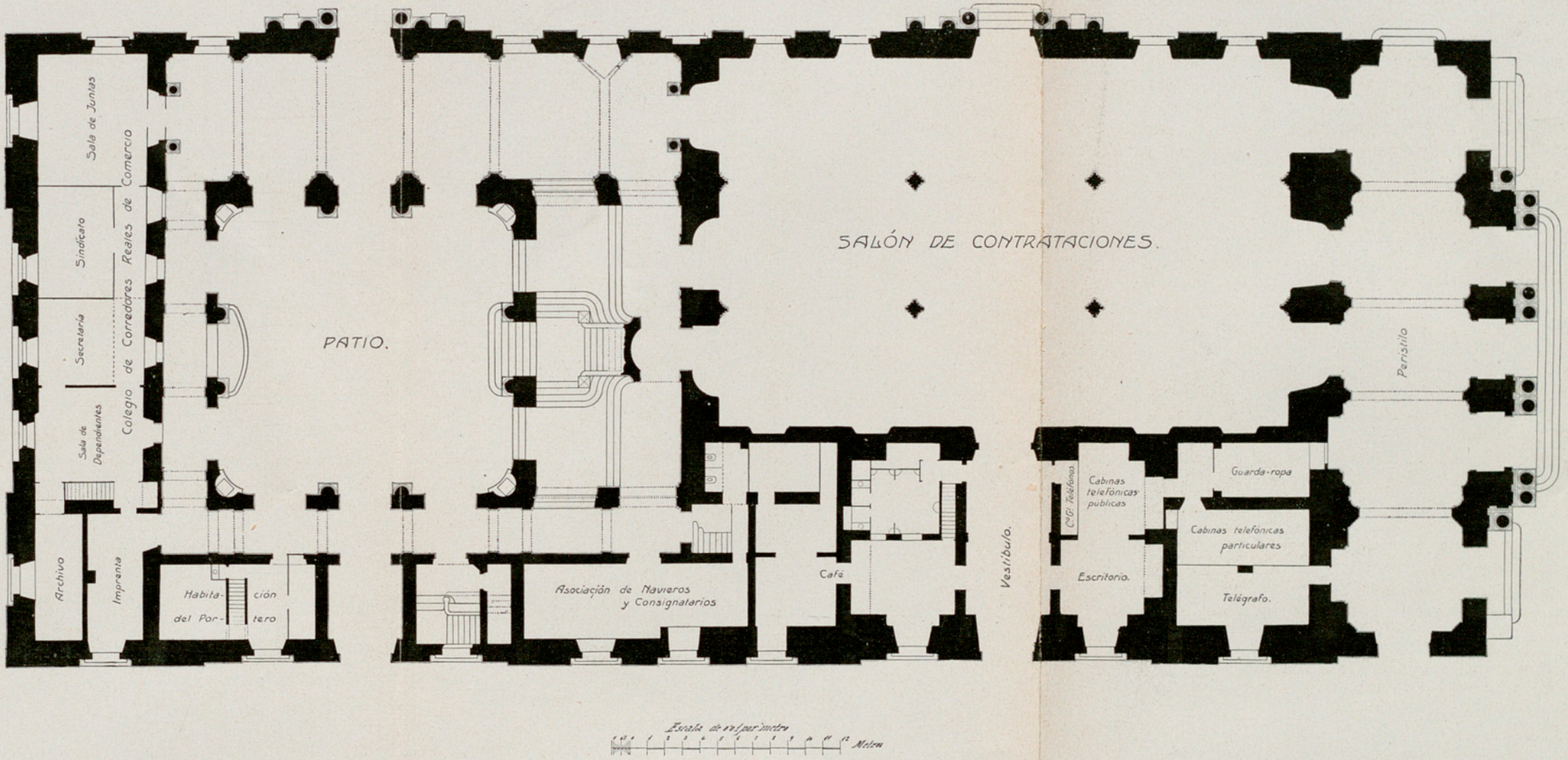

Segueixen, en orde d'importancia relatiu, les fatxades corresponents al carrer del Consulat y al Passeig d'Isabel II. La primera te dues portes, decorades ab columnes toscanes que sostenen balustrades de delicat marbre blanch, demunt de cornises de gran volada, formant dos cossos sosportats per ferms pilans jónichs y terminen, respectivament, ab proporcionat frontó hont campejen relleus alegórichs.

La segona es, en son traçat general, semblant á la anteriorment descrita, encara que sens ornamentació en el cos inferior, qu'es

(1) Vid. Casa Lonja del Mar de Barcelona. *Antecedentes acerca de la erección y conservación del edificio.* (Antonio Tusquets y Maignon. Barcelona 1902. Folleto.)

Sala de Juntas
Sindicato
Secretaría
Sala de Dependientes
Colegio de Corredores Reales de Comercio
PATIO.
SALÓN DE CONTRATACIONES.
Archivo
Imprenta
Habita-ción del Por-tero
Asociación de Navieros y Consignatarios
Café
Vestíbulo.
Cª Gª Teléfonos
Cabinas telefónicas publicas
Escritorio.
Guarda-ropa
Cabinas telefónicas particulares
Telégrafo.
Peristilo
Escala de un metro por metro
Metros

almohadillat, sostenint els pilans del superior, la cornisa que serveix de basament al expléndit frontó, dignament coronador de la sobria y magnífica fatxada.

Damunt d'aqueix frontó y á similitut del que remata'l frontispici, existien, desde 1802, relleus de guix qu'enmarcaven l'escut y la noble divisa de la Reyal Junta de Comers:

Terra dabit merces undaque divitias (1)

La fatxada darrerament retreta ofereix la particularitat d'haver sigut construida «á prova de bomba» ab feixugues parets de gruxaria tant inverossimil (2), que poques fortalesses deuen superarla. No devades l'Arquitecte autor del progecte degué tenir en compte la proximitat del mar y recordar que la anterior Llotja hagué de sofrir en gran manera ab les destroces qu'en sa fábrica causaren les furioses escomeses dels temporals.

Per últim, la fatxada posterior, emplaçada á la banda esquerra del carrer de Capmany, está distribuida en dos pabellons als ánguls, decorats ab els elements y en les proporcions que's deixan anteriorment descrits.

---

(1) El respectable Sr. Síndich del Colegi de Corredors Reyals de Comers, D. Antón Tusquets y Maignon, — qui s'ha desvetllat constantment «cum fide et cura» per la Casa Llotja y pel major explendor d'ella, — patrocina'l lloable projecte, aprovat en principi per la Comissió administradora, de reposar aquest escut y aquest lema, esculpits en pedra, en llur primitiu lloch, ab lo cual s'compliría 'l buyt qu'actualment s'observa á la fatxada. Aquésta guanyaría també completantse sa decoració ocupant adequadament els sóculs massiços, avuy per avuy vacants.

(2) Es un adagi de marcat sabor local el que diu en tó de reny: «tens la cara més groixuda que les parets de Llotja».

PATI

Internantse en la Casa Llotja per qualsevol de les portes laterals, se surt al Pati, folgat esbarjo del inmoble y verdaderament notable en son estil. Forma un quadro de divuyt metres per costat; el

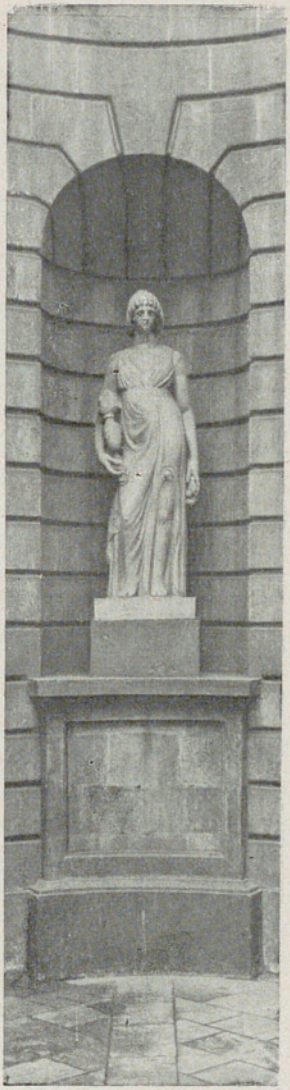

circueix amplia galería porticada, ab tres obertures en cada pany de paret, de les quals la del centre está ornada ab columnes toscanes. Els quatre anguls se resolen en quatre hornacines, soplujant estátues que representen Europa, Asia, Africa y América: dues d'elles originals de'N Francisco Bover, y de'N Manuel Oliver les altres. Cap de les voltes d'aqueixes quatre hornacines apertany al mateix orde de construcció encara que totes elles siguen *almohadillades*, de tal manera que serveixen, ó han servit moltes vegades de model als alumnes de l'Escola d'Arquitectura.

Devant per devant de la gran Escala d'honor hi ha la célebre font en que's destaca Neptú, dret sobre una roca flanquejada per dos Dofins y ab dues Nereydes als seus peus. Les figures son totes de marbre blanch: obra, la primera, d'En Nicolau Travé y les restants de N'Antoni Solá, constituint el conjunt una nota de singular válua decorativa.

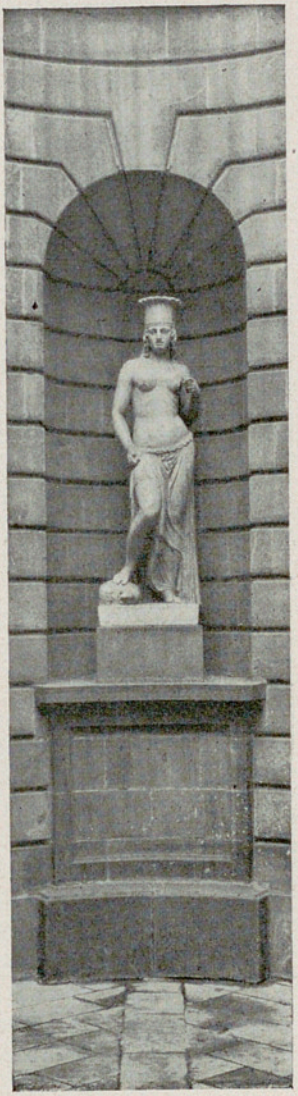
EUROPA

ASIA

ÁFRICA

AMÉRICA

Existeixen, á la planta baixa del edifici, además de la gran Sala de Contractacions y dependencies d'ella,—de que cuyda directament la Comissió administradora de la Casa,—el Colegi de Corredors Reyals de Comers y la Associació de Naviers y Consignataris.

DEPENDENCIES DE LA COMISSIÓ ADMINISTRADORA

Quatre son les portes que donen á la gran Sala de Contractacions: la del Peristil, desde la Plaça de Palau, les del Carrer del Consulat y del Passeig d'Isabel II y la del Pati, sota la gran Escala d'honor.

L'esmentada Sala, bellísima deixa ogival de la antigua fábrica, mostra gallardament la manera com entengueren nostres gloriosos antenats la grandor y proporcionalitat en la construcció monumental, testimoniant, amés, quant contribueix á una acabada harmonía total la ponderació y distribució adequades dels espays, no superadas sens dubte en cap altre edifici civil. Admira y encanta d'ell l'art exquisit ab que lo antich fou respectat, sense desnaturalisarlo, y s'assolí son nexe ab lo modern, sense solució de continuitat massa aparenta, imprimint al conjunt unitat qu'en res exclou la voluntaria falta de simetría,—qu'es casi be un *parti pris*,—y la diversitat de sos elements de composició. Ofereix, donchs, un problema arquitectónich tant curiós com encertadament resolt.

Te la Sala aproximadament 700 metres quadrats de superficie (32 × 21) y s'alça fins al nivell

del segon pis en ayrosa volada. S'aixecan en son centre y espayades, quatre bellísimes y venerandes columnes lligades, que sostenen, en dugues fileres, els sis archs circulars d'orde gótich civil de la Edat Mitjana, exemplars de l'Arquitectura catalana d'aquella época. Apareix, ab elles, dividida la Sala en tres proporcionades naus, sota sumptuós y artístich enteixinat. A ras del primer pis l'encercla folgada galería, ab barana de ferro, que completa la severa bellesa de l'estancia.

L'enjoyan, amés, nou grans llánties de ferro forjat y repujat, encertadament projectades per l'Arquitecte de la Exma. Diputació provincial, D. Joseph Bori y Gensana y sufragades per la Junta que, presidida per l'Exm. Sr. D. Joseph Monegal y Nogués, aleshores President de la Cambra de Comers d'aquesta ciutat, organisá la recepció que, á la Casa Llotja, s'efectuá l día 18 d'Abril de 1904, á honor de S. M. el Rey Alfons XIII.

Y finalment, en la testera, en la nau mitja y oposat al front corresponent á la Plaça de Palau, es altre ornament de la Sala l monumental rellotge, guardat en rich moble de caoba barniçada, present fet al Colegi de Corredors Reyals de Comers, l'any 1884, pel que fou indivíduo d'ell, don Evarist Arnús.

Complement de la Sala y pera esbarjo d'ella, ve'l Peristil, que correspon á la terraça de la fatxada principal. El formen cinch voltes elíptiques que corresponen á las cinch obertures dóriques del cos inferior de la fatxada.

Propera á la Sala hi ha ls locals destinats á dependencies auxiliars d'ella. Son les següents:

TELÉGRAF

L'Oficina telegráfica de la Borsa, en primer terme,—que comensá á funcionar l'any 1878, y fou trasladada, als 30 de Novembre de 1899, á un tancat del Peristil,—está, desde l'any 1908, cómoda y independentment instalada en esbarjós local, que comunica ab dit Peristil, hont hi ha la taquilla de despatx.

Aqueixa Oficina te comunicació constant y directe ab la Central y ab la Borsa de Madrid, durant la contractació de valors y efectes públichs, permetent gran celeritat de comunicació entre abdos centres, sumament útil al negoci (1).

TELÉFONS

Inmediats á eixa Oficina, si be en local perfectament separat d'ella, y ab entrada independent pel Vestíbul del Passeig d'Isabel II, se troven els departaments destinats á Cabines telefóniques. En el primer se n'hi compten quatre, adscrites al servey del públich, y, separades d'elles, mitjant-

---

(1) La serveixen satisfactoriament un «Jefe», tres Oficials y dos Ordenances.

Poseeix tres aparells Hughes, amés d'un Morse y dos acústichs com auxiliars. Dels tres aparells, un se destina á la comunicació directa en Madrid, altre á la de París y'l tercer á la de la Central de Barcelona.

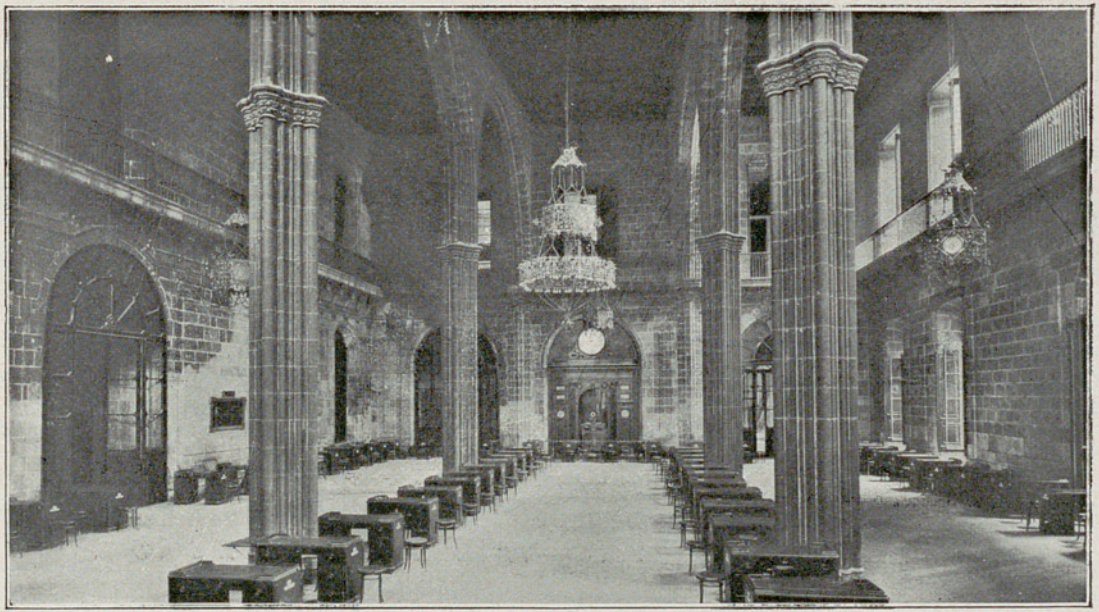
El moviment diari es, per terme mitj, d'uns 350 «partes» rebuts y expedits. Proporciona, donchs, sanejat rendiment al Estat; á pesar de lo qual, la Comissió administradora, pera assegurar la normalitat y fins l'efectivitat del servey, tingué d'obligarse á sufragar, de son propi peculi, les despeses ocasionades per alumbrat y consum de força motriu dels aparells, com satisfé les qu'ocasioná'l cambi d'emplaçament de l'Oficina á sa actual instalació, inclosos els menors detalls.

sant les corresponentes mampares, les dues de la Companyía Peninsular de Teléfons, en comunicació directe ab la Central Interurbana d'aquesta ciutat, pera la expedició rápida de telefonemas á la Estació similar existenta á la Borsa de Madrid. Aquest es un nou servey, concedit desd'Abril y inaugurat pel Maig del actual any 1909. En el segon dels predits departaments funcionen onze Cabines pera estacions de servey particular exclusiu dels abonats, expléndidament instalades y construides ab tots els perfeccionaments encaminats á obtenir l'aillament més complert entre'ls comunicants. Aquestes Cabines particulars, verdaders models, son interiorment de caoba barniçada y estan proveídes ab els més moderns aparells y profusament iluminades.

VESTIARI, ESCRIPTORIS, ETC.

El Vestiari, com el Telégraf, te son despaig pel Peristil, y moblatge práctich y avinent pera son servey, en local curiós, barniçat totalment de blanch.

Conté, amés, la Casa Llotja altres dependencies susceptibles de grans millores en benefici del públich, pero que, fins al present, no ha sigut factible plantejar. Tals son: la Secretaría de la Comissió administradora, el local destinat á café, els escriptoris, w. c., dipósit d'aygua, magatzems, etc. Pera llur convenient utilisació y habilitació completa, obren en cartera diferents progectes que s'anirán realisant quan y com ho consentin els recursos, excessivament limitats de la Comissió administradora.

GRAN SALÓ DE CONTRACTACIONS

Descrites les dependencies de servey públich, resta donar idea de la forma ab que s'efectúen les diaries contractacions que, matí y tarde tenen lloch á la Casa Llotja del Mar.

MERCAT DE CEREALS Y SOS DERIVATS

Desd'antichs temps existeix á Barcelona'l comers de grans y farines, els tractants dels quals se reunien pera llurs contractacions, — molt reduídes, per concretarse al consúm de la plaça, — á ple ayre, en l'antich moll anomenat de la Riba.

D'allí passaren á la Plaça de Palau, ultimant moltes vegades els contractants llurs negocis en el Café dit dels Tres Reys.

Més endevant, havent pres major volada la contractació, ab l'establiment de fábriques de farines, y á conseqüencia de no disposar els comerciants de la necessaria llivertat d'acció, varen llogar (cap al any 1867) uns baixos al Portal de Mar, al costat del actual emplaçament del Dipósit Comercial.

Malgrat aixó, al cap de poch temps, resultá deficient el local destinat á les contractacions, per lo qual els comerciants de grans y farines decidiren cercarne altre de més apropiat, llogant al efecte els baixos del Palau Reyal.

L'any 1870, de resultes de la febre groga que delmá á Barcelona, se trasladá'l Mercat á la Ronda de Sant Pere, á una gran sala de ball denominada «Novedades», exactament allí mateix hont actualment son situades les cases números 1 y 3.

Acabada la febre groga, torná'l Mercat de que parlem, — anomenat llavores «Círculo de contra-

tación de cereales», — á ocupar els baixos del antich Palau Reyal; mes, incendiat aquést, dita agrupació, prenent el nom de «Centro de contratación de cereales», retorná al «Salón de Novedades», desde hont passá als claustres de la antiga església de Sant Sebastiá; fins que, l'any 1875, per disposició del Governador, d'acort ab D. Anton Tusquets y Maignon, Síndich del Colegi de Corredors, s'obligá als comerciants concorrents á abandonar dits locals pera reintegrar aquéll al seu verdader centre: la Llotja.

En ella comença dit Mercat de cereals á les 10 y acaba á les 13. Pera son servey y comoditat hi ha 105 taules que, degudament numerades y rotulades, usen determinats comerciants y industrials, mitjantsant pagament d'un módich estipendi anyal (1).

Se coloquen diariament les esmentades taules en idéntich lloch, distribuídes en dues fileres paraleles tot al llarch de la Sala, amés d'altra qu'hi dona volta completa, y en dues fileres igualment paraleles tot al llarch de les parets del Peristil. Cada concessionari hi exhibeix les mostres dels articles que's proposa vendrer, fentse les transaccions sobr'elles en tal forma pels compradors qu'acudeixen al Mercat. En les propies taules se verifiquen cobros y pagos; s'accepten, s'endossen y fins se protesten lletres; se reb y s'envía correspondencia y's conformen factures. Son, en un mot, concreció, ó, si's vol, extensió de la Casa comercial que's persona á la Llotja.

El Mercat de grans y farines s'acaba oficial-

(1) Végis, en els Apéndix, el corresponent Reglament.

ment á les 12'30, anunciantse aixó mitjantsant un toch de campana, que's reitera á les 12'45, tancantse aleshores les portes de la Sala á l'entrada del públich. Sona altre cop la campana á les 13, obligant als concorrents á desocupar el local, del que van sortint lentament, com si'ls hi dolgués abandonarlo.

BORSA

A les 14'25 en punt, netejada convenientment la Sala, fet el desembrás de les taules, colocades aquéstes en els llochs que després s'indicarán, y en els llurs respectius els quatre cubells, al entorn dels quals s'agruparán els borsistes, s'obren simultániament les portes que donen al recinte; hi penetren apressats els concorrents á la sessió de Borsa, situantse cada hu al seu lloch habitual, y á les 14'30, prévi'l corresponent toch de campana, comensa la contractació de valors y efectes públichs, ab crits que van creixent en els animats *corros*, á la vegada que's distribueixen, ocupant els buyts formats per les taules qu'han servit pera'l Mercat del dematí, y s'acoblen els que constitueixen l'element que podem anomenar sedentari, instalantse en tamburets.

A la relativa placidesa del Mercat de cereals, succeheixen el bullici y l'extraordinaria animació que forçosament origina la Borsa. Ab gran cridoria's publiquen ofertes y demandes en cada un dels *corros* de «Interior», de «Amortisable», de «Norts», de «Alicants», de valors diversos *(Tarregada)*. Sona'l timbre que reclama atenció sobre'ls noms que s'inscriuen á la piçarra, indicant les persones cridades per teléfon; se belluguen y

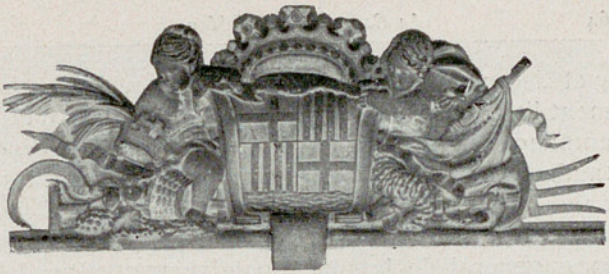
corren, amatents á servir, els Ordenances del Telégraf y del Teléfon, distribuint «partes» urgents á banquers, corredors y borsistes; van y venen, apressats, els empleats y dependents d'uns y altres; se distribueixen fulles participant les denuncies de retenció ó d'alçament de retenció de valors, entre'l bullir de converses y comentaris, y si'l conjunt es d'un aparent desorde y imprevisió, 'l fet es que tot está ordenat y previst.

Res, en efecte, més fácil que trovar, dins aquell trahut, persona determinada que's cerqui; de tal manera que be pot dirse qu'en la quotidiana batalla, soldats y quefes ocupen sistemáticament el mateix lloch de combat.

Alhora y en l'extrem de la Sala corresponent á la testera, van reunintse comerciants y banquers, entre'ls que's belluguen aixams de corredors de lletres, mentre que, al altra banda, en el Peristil, els últims díes de cada mes tenen lloch les operacions de la «doble».

A les 16 en punt sona novament la campana, indicant el tancament oficial de la Borsa, 'l «cierre», ab el qual fineixen instantániament les operacions sossegades del «*corro* de les obligacions», encaminantse'ls corredors colegiats cap á la cotisació oficial del Colegi y part del públich á esperarne'l resultat ab la aparició del *listín* dels cambis del día.

Y la Sala de Contractacions va poch á poch despoblantse, desde les 16'30, fins á tancarse definitivament á les 16'45 al hivern y á les 17'30 al estiu, per'esperar, en aquesta época que no hi ha sessió de Borsí, 'l terme de la que continua animadament al carrer, pels voltants de les cadires de ferro instalades en el Passeig d'Isabel II.

III

CORPORACIONS Y ENTITATS INSTALADES A LA CASA LLOTJA DEL MAR

A. — *Planta baixa del edifici.*

COLEGI DE CORREDORS

A la *crujía* corresponent al carrer de Capmany hi han, desde 1864, el Colegi de Corredors Reyals de Comers y les dependencies d'ell, inclós l'imprenta, desde 1881, encara que, ab moltíssima anterioritat, realisava aquéll ses cotisacions en un apartat existent en el Pati de la Casa, avuy desaparegut. A mida de l'importancia, cada día major, del Colegi, aquést ha anat engrandint sa instalació durant els anys 1873, 1877 y 1908, mitjantsant concessions successives de locals, essent sens dupte la darrera d'aquéstes la més important, ja sía que permetrá á tant prestigiosa corporació millorar els serveys que presta al públich

y el desenrotllament dels quals cohibeix actualment l'estretor del espay de que disposa. Ab tal ampliació de locals (1), se li facilitará també l'establiment d'altres nous serveys adaptats á les exigencies del comers modern y qu'haurán d'esdevenir no sóls en utilitat del Colegi, sino del comers general de la plaça, particularment per lo tocant á la reclamació de valors que á tants abusos y corrupteles dona lloch en l'actualitat.

La fundació del ilustre Colegi de Corredors Reyals de Comers de Barcelona data de la XIII centuria y te brillantíssima historia, els detalls de la qual, si be interessanta en extrem, fora impropi circunstanciar aquí. Els aficionats á semblants investigacions poden satisfer llur curiositat acudint al notable Arxiu de la corporació, molt nodrit y hont hi trovarán l'amable hospitalitat qu'es distintiu de l'institució (2).

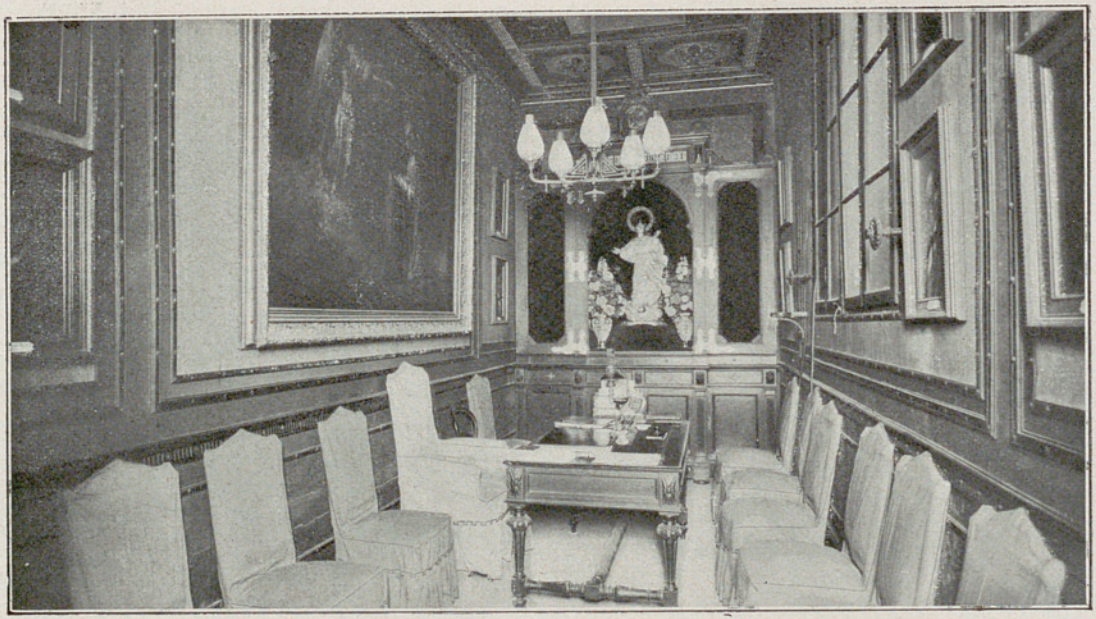
(1) Les dependencies del Colegi's composen actualment de Sala de Juntes, Sindicat, Secretaría, Arxiu, Sala de Dependents, Imprenta, Vestiari, w-c., etz.

(2) Consúltinse les *Noticias históricas del Colegio de Corredores Reales del antiguo Comercio catalán*, publicades, en primorosa edició, l'any 1904, pel mateix Colegi, y un exemplar de les quals, ricament estampat y enqüadernat, fou ofert á S. M. el Rey, á qui l'obra está dedicada, pel Sr. Síndich, ab motiu de la recepció celebrada en honor del Monarca, 'l día 18 d'Abril de dit any, á la Casa Llotja del Mar, y de la que ja s'es feta mención.

El Colegi, els fins concrets del qual determina la Secció 3.ª, Titol IV, Llibre I del Códich de Comers, está constituit per 66 colegiats y regit per una Junta Sindical.

La composen D. Antón Tusquets y Maignon, Síndich-President; els Vocals D. Rossendo Pariagás, D. Carles Raynals, D. Manuel Maciá y D. Celestí Torrents, Secretari.

En prempsa'l present trevall s'han verificat eleccions pera la renovació de la Junta Sindical, resultant elegits, pera'l bieni 1910-1911, D. Dionís Cabot, Síndich, D. Céssar August Torras, D. Gabriel Colom y D. Florenci Borrell, Vocals y D. Enrich Fatjó, Secretari.

COLEGI DE CORREDORS REYALS DE COMERS — SINDICAT

ASSOCIACIÓ DE NAVIERS Y CONSIGNATARIS

Hostatjada á la Casa Llotja, desde'l 27 d'Abril de 1876 (1), en virtut d'acort adoptat per la Diputació provincial, venía ocupant part dels locals apartanyents avuy al Colegi de Corredors: es á dir, els que constituiren algun temps la Capella de la Casa. Per acorts qu'adoptá la Comissió administradora de la Llotja, 'ls anys 1907 y 1908, aprovant conveni celebrat al efecte entre la Associació y'l Colegi de Corredors, s'han adjudicades á n'aquélla les espayoses dependencies resultants del enderrocament d'antichs entressols, avans destinats á habitacions particulars del servey, y part de la antiga Presó mercantil, en la *crujía* corresponent al Passeig d'Isabel II, hont, al redactarse'l present trevall, s'están ultimant les necessaries obres d'habilitació, á compte de la citada Associació de Naviers, ab el fi d'instalar en son nou alberch social, explendidament, tant la Sala de Juntes, realment rica y severa, com la Secretaría, independent, y demés serveys.

---

(1) Aquesta Associació te per objecte únich el foment y defensa de la Marina Mercant espanyola y dels demés rams ab ella relacionada, exclusió feta de tot assumpte d'interés particular (art. I del Reglament aprovat en 24 de Maig de 1876).
Son sos associats 41: 36 individuals y 5 cases.
Componen sa Junta Directiva:
Excm. Sr. Baró de Satrústegui, President.
D. Ricart Ramos, Vispresident.
D. Joaquim Arumí, Tresorer.
D. Joan de Arana y de la Hidalga, Vocal-Secretari.
D. Fermín de Izaguirre, D. Rafel Roig y Torres, D. Manel Oromí y D. Lleó de Buen, Vocals.

B. — *Pis primer.*

ESCALA D'HONOR

Per la majestuosa Escala d'honor, — notabilíssima per l'acert ab que s'hi resolgueren difícils problemes arquitectónichs d'estereotomía y singularment el de *despiece*, — se puja, desde'l Pati,

al primer pis. Aqueixa Escala, ennoblida en sa arrencada ab dues estátues de marbre, originals d'En Salvador Gurri, representant l'Industria y'l Comers, s'inicía en un sol tram, que's bifurca després á dreta y esquerra, comunicantse els dos espayosos replans superiors per ampla galería, la

qual, com tota l'Escala, te balustrada y passamá de marbre blanch.

Pel replá de la dreta s'entra á les dependencies de la Cambra de Comers, Industria y Navegació, del Concell provincial d'Industria y Comers y de l'Escola provincial de Náutica. Pel de la esquerra á les de la Junta del Port de Barcelona y á la

galería superior de la Sala de Contractacions, á la qual apertanyen igualment les obertures que coronen la caixa central de l'Escala, exornades ab grans *guardapolvos* qu'ostenten emblemes y escuts, dels quals mereix especial menció'l del centre, per la reproducció ben encertada del escut propi de la antiga Junta de Comers, adaptat al estil general d'aqueixa Escala.

CAMBRA OFICIAL DE COMERS, INDUSTRIA Y NAVEGACIÓ

Aquesta prestigiosa entitat (1), á la qual se concediren, l'any 1893, esquifits y impropis espays que mutilaven el Peristil ab mampares y tanques, — incómodes adefesis, — els deixá voluntariament pera retornarli sa primitiva amplitut y esbeltesa, ab motiu de la ja esmentada recepció regia del any 1904. Actualment te adjudicada la possessió de les magnífiques sales qu'apertanyeren al Concell provincial d'Agricultura, Industria y Comers fins á sa disolució y reorganisació.

Li foren cedits á la Cambra, per la Comissió administradora de la Casa Llotja del Mar,

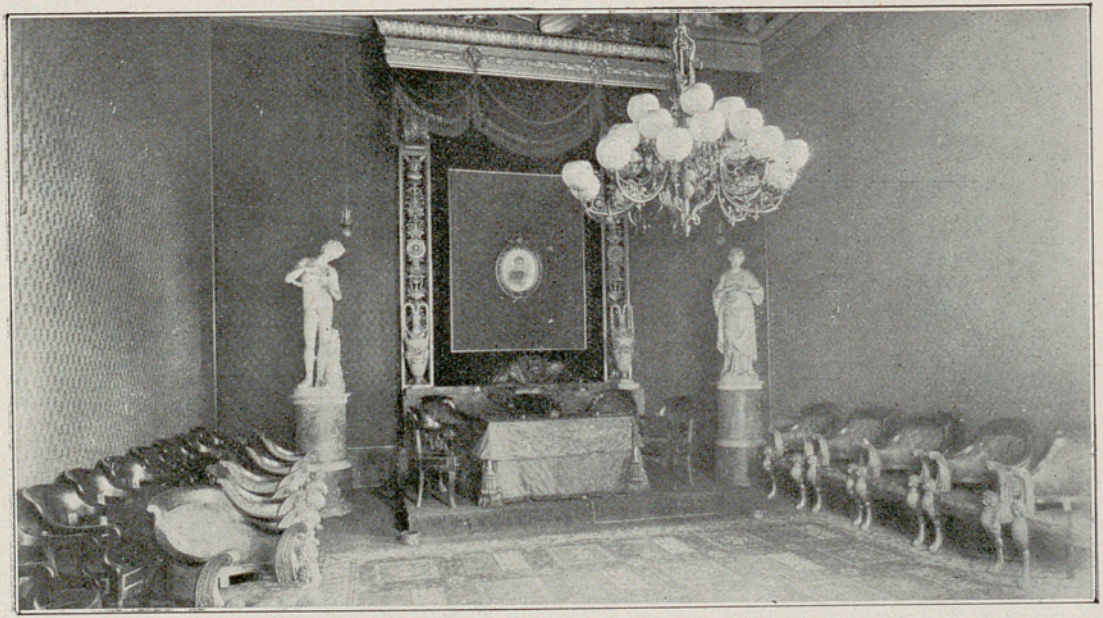
(1) La Cambra de Comers de Barcelona, constituida ab arreglo al Reyal Decret de 9 d'Abril de 1886, fou reorganisada, com totes les d'Espanya, en virtut del de 21 de Juny de 1901. En abdós te determinades ses atribucions propies, totes de carácter consultiu per part del Govern, en els assumptes relacionats ab el Comers, l'Industria ó la Navegació.

Al constituirse constava de 336 socis, els qui, progressivament, han anat aumentant, fins á arribar prop del miler actualment.

Com á conseqüencia de sa ben entesa organisació, conta la Cambra ab diferentes representacions en diversos organismes locals, tenintla, amés, entr'altres, en el Comité permanent dels Congressos internacionals de les Cambres de Comers. Sosté, altrement, organisada, diversitat de serveys sumament útils als interessos que representa.

La Junta Directiva, que, successivament han presidida 'ls Srs. D. Manel Girona y Agrafel, D. Joan Sellarés y Plá y D. Joseph Monegal y Nogués, la constitueixen actualment:

L'Excm. Sr. D. Pere Grau Maristany, *President.*
D. Llorens Mata y Pons, *Vispresident primer.*
D. Joan Perpiñá, *Vispresident segon.*
D. Llorens Mir y Juliá, *Comptador.*
D. Agustí Valls y Vicens, *Tresorer.*
D. Pere Pahissa y Nogués, *Arxiver-Bibliotecari.*
Y D. Lluis M.ª Angelón, *Secretari general.*
N'es Secretari D. Bartomeu Amengual y Vissecretari D. Félix Escalas y Chamení.

SALÓ DE SESSIONS DE LA ANTIGA REYAL JUNTA DE COMERS (CAMBRA DE COMERS)

l'any 1908, ab beneplácit y aquiescencia del Concell provincial d'Industria y Comers, — successor, en lo que's refereix á una y altre, del anteriorment esmentat, -- á fi de correspondrer á l'importancia creixenta de la Cambra, la qual, per part seva, contragué'l formal compromís de restaurar y amoblar dits locals, pera convertirlos en explén-dides sales de Juntes, Assamblees y demés actes corporatius, independentment de la Secretaría y de les Oficines d'ella, les quals continuen fun-cionant en la casa núm. 12 del Passeig d'Isa-bel II (1).

Les tres espayoses sales que constitueixen per-tenencia de la Cambra de Comers á la Casa Llot-ja, son tapiçades de rica seda, groga la de la pri-mera y roja la de les altres dues, realçantne la més gran sumptuoses motllures daurades y gran ele-vació de sostre, qu'arriva al nivell del segon pis. S'hi celebraven els actes solemnes de la benemé-rita Junta de Comers, en els temps de sa feconda existencia, com y també els exámens públichs dels deixebles que rebíen enseyances en les esco-les gratuites costejades per la propia Junta.

La darrera de les tres expressades sales estotja adequadament riquíssims y artístichs setials del més pur estil Imperi, distribuits entorn del petit cadafalch, resguardat per magnífich doser, qu'en-marca'l retrat de S. M. el Rey.

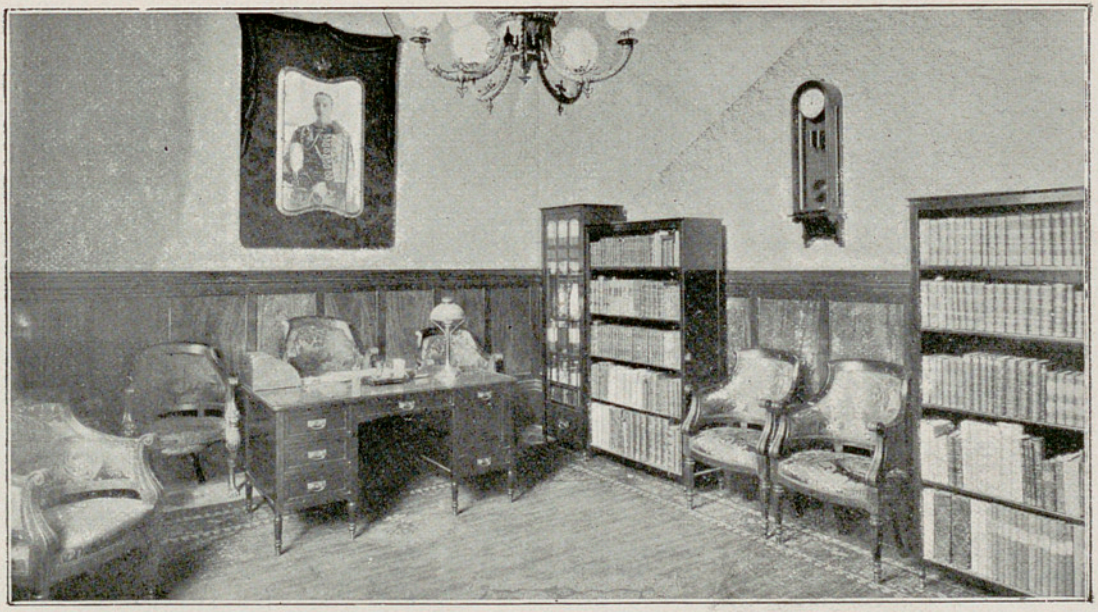
(1) La Cambra de Comers ha confiada eixa restauració al Arquitecte D. Lluis Domenech y Montaner, el nom del qual es garantía del major acert. Les obres necessaries se costeja-rán ab el producte d'una suscripció, qual idea han acullida ab entussiasme 'ls socis de dita Cambra.

Altrement, enriqueixen aquesta sala dos notables gerros de marbre finament trevallat y, als quatr'anguls, sengles pedestals que sostenen altres tantes figures representant «L'Amor conjugal», «Himeneu», «Paris» y «Diana», amés de la celebrada «Lucrecia» de Campeny, veritable model del art neo-clássich, colocada de cara al balcó fronter á la presidencia. Campeja en el sostre, tenuement colorida, apropiada alegoría y s'exten per l'escocia un fris sumament decoratiu, de coloracions cálides, que completa la severitat y riquesa del conjunt.

CONCELL PROVINCIAL D'INDUSTRIA Y COMERS

Al ferse, ab aquiescencia y beneplácit del Concell provincial, adjudicació á la Cambra de Comers dels locals descrits en l'apartat anterior, se concediren al primer, pera despaig de sa Presidencia y Delegació Regia d'Industria y Comers, —respectant el dret del Concell á celebrar ses reunions en la sala de Juntes cedida á la repetida Cambra,—les qu'en la propia *crujía* usdefruytuá la Junta provincial de Sanitat, desde 24 d'Abril del 1874 fins á Janer de 1909, en que, mercés als bons oficis del Governador Civil, Exm. Sr. D. Angel Ossorio y Gallardo, 'ls abandoná pera trasladarse á la planta baixa del edifici qu'ocupa 'l

ANTIGA SECRETARÍA DE LA JUNTA DE COMERS (DELEGACIÓ REGIA DE INDUSTRIA Y COMERS)

Govern civil de la provincia, facilitant la realisació dels naturals desitjos y aspiracions de la Cambra de Comers d'instalarse en la Casa Llotja.

Eixes sales, antiga Secretaría de la Reyal Junta de Comers, han hagut d'esser renovades per complert, pera respondrer dignament á llur finalitat, havent sigut decorades y amoblades ab eleganta severitat (1).

ESCOLA ESPECIAL Y PROVINCIAL DE NÁUTICA

Aquesta tradicional Escola ocupa lo restant de la *crujía* que correspon al Passeig d'Isabel II, tota la que s'exten á lo llarch del carrer de Capmany y part de la que perteneix á la del Consulat, tenint distribuídes, en espayosos departaments, les diferentes aules en que's donen les ensenyances, com també la Direcció, la Secretaría, etz., amés d'abundant material científich.

L'Escola de que's tracta, ab el nom d'Escola gratuita de Náutica, fou establerta, per la Reyal Junta de Comers del Principat de Catalunya, en 1769. Agregada, en 1852, á l'Escola industrial, sigué portada al antich edifici de Sant Sebastiá; mes, al

(1) Formen el Concell provincial l'Excm. y Ilm. Sr. D. Manel Porcar y Tió, Delegat Regi, President; el Sr. Enginyer Jefe del Districte miner, D. Francisco Samsó, Vispresident; l'Excm. Sr. D. Lluis Ferrer-Vidal y Soler, en representació de la Societat Económica d'Amichs del País; els Excelentíssims Srs. D. Joseph Monegal y Nogués y D. Alfons Sala, en representació de les Cambres de Comers; els Srs. D. Manel Marqués, D. Joseph Gorina, D. Joan Girona, D. Emili Riera, D. Juli Galve y D. Antoni Dardet, per les Associacions industrials y D. Joseph Playá, Enginyer-Secretari. La Assessoría del Concell está confiada al Advocat D. Lluis Riera y Soler.

Les atribucions fonamentals del Concell provincial arrenquen dels Reyals Decrets de 17 de Maig y 20 de Desembre de 1907. (V. la part histórica del present trevall).

separarse de la predita Escola industrial, en 1861, torná á la Llotja, teninthi una torre d'observacions astronómiques que fou enderrocada en 1878.

El Govern de la Revolució de Setembre de 1868 suprimí aquesta ensenyança, la qual fou agregada á l'Escola politécnica en 1870. Disolta, pero, aquésta en 1872, nasqué l'Escola provincial de Náutica, que novament s'establí á la Llotja per haver sigut enagenat l'ex-convent de Sant Sebastiá, y hi continúa (1).

JUNTA DEL PORT

Finalment; en la part que resta de la *crujía* del carrer del Consulat y en lo que foren dependencies del extingit Tribunal de Comers, disposa de dos ámplies sales la Junta del Port de Barcelona, desde sa creació, en 1869.

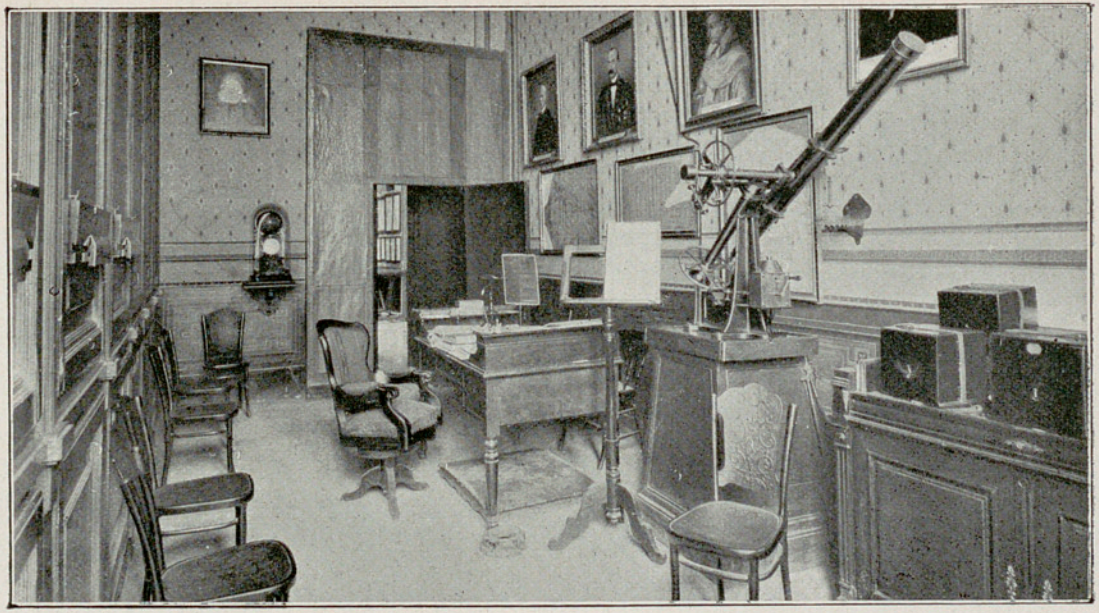
La que fou sala d'Audiencia de dit anyorat Tribunal, y ho es avuy de Juntes, constitueix una grave y rica dependencia, els históricbs mobles de la qual, com sa general disposició,'s conserven ab exquisida cura per la Junta que'ls usdefruytúa. Tapiçada de domás roig y ab tres setials de sumptuós gust ornamental al servey de la taula

---

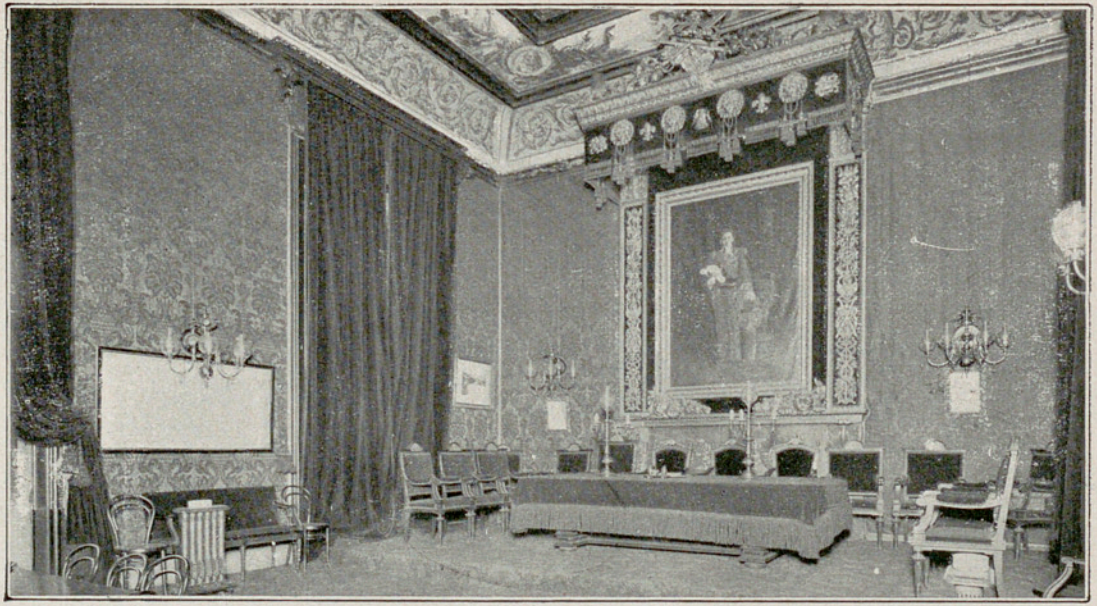
(1) Vegis, pera més abundants detalls, l'*Historial de la Escuela especial y provincial de Náutica*, escrit per l'excelentíssim Sr. D. Joseph Ricart y Giralt, son Director. - Barcelona, 1901.

Componen el Claustre, amés del prenombrat Sr. Director, D. Antoni M.ª de Almenara y D. Eduart Condeminas Torres, Catedráticbs, y en concepte de Auxiliars, D. Mateu Pigrau y D. Francisco Salort.

Les assignatures son: Cosmografía, Pilotatje y Maniobres; Dibuix hidrográfich, Geografía, Física, Dibuix geográfich, Aritmética y Algebra, Geometría y Trigonometría y Dibuix lineal. Els alumnes qu'hi acudiren en 1908 foren 65: 40 oficials y 25 lliures.

ESCOLA ESPECIAL Y PROVINCIAL DE NÁUTICA — DIRECCIÓ

SALA D'AUDIENCIA DEL ANTICH TRIBUNAL DE COMERS (JUNTA DEL PORT

presidencial, colocada sobre ampli cadafalch, qu'ampara solemnial doser enmarcat per motllura finament trevallada, la cobreix sostre sobriament decorat ab harmóniques coloracions. Conserva encara aquesta Sala quelcóm del antich ambent de magestat ab que s'efectuaven les velles deliberacions dels Cónsuls, ab tot y haverse tingut d'adaptar al servey propi de la Junta del Port, la qual es just reconeixer qu'ha procurat desnaturalisarla lo menys posible (1).

C. – *Pis segon.*

Una escala secondaria condueix, desde'l Pati, als pisos segon y tercer de la Casa Llotja, enteram ent ocupats per l'Academia provincial de Belles Arts y per les Escoles superiors d'Arts industrials y de Belles Arts: abdues entitats, costejades per la Diputació provincial, encara que al sostenim ent de la Escola contribueix l'Ajuntament, per lo tocant á l'ensenyansa d'arts y oficis, y l'Estat facilita anyalment una petita cantitat pera premis als alumnes.

L'Academia fou creada l'any 1841 y establerta desde llavoras en sa actual demora (2).

---

(1) La Junta del Port la composen:
President: Excm. Sr. Governador civil.
Vispresident: Excm. Sr. D. Rómul Bosch y Alsina.
Vocals: Excms. Srs. Comandant de Marina, D. Juli Valdés, D. Manel Porcar y Tió y D. Joseph Gassó y Martí; D. Antoni Dardet, D. Emili Vivanco, D. Joan B.ª Borés, D. Joseph Torras, D. Joseph Millet, D. Manel Marqués, D. Joseph M.ª Cornet y Mas, D. Joan Costa, D. Francisco Magriñá, D. Jaume Brutau y'l Sr. Administrador de l'Aduana.
N'es Secretari-Contador: D. Manel Creus Esther.

(2) Presideix l'Academia, que 's composa de 25 membres, D. Felip Bertrán d'Amat, essentne Secretari D. Manel Rodríguez Codolá.

L'Escola deu son origen á la fundació, per la benemérita Junta de Comers de Catalunya, d'una cátedra gratuita de Dibuix, als 25 de Janer de 1775. Aquesta cátedra meresqué tantes lloances y obtingué tal éxit, que, successivament, pels anys 1780, 1783 y 1787, s'aná ampliant, fins á constituir una verdadera Escola, ab set distintes classes.

Hostatjada, de primer, en l'antich edifici de Sant Sebastiá, passá á la Casa Llotja l'any 1831, dependint de la Junta que la va crear fins al any 1849, en que se'n feu cárrech el Governador civil, qui la transferí al President de l'Academia de Belles Arts, baix la dependencia del qual continuá fins al día 8 de Juliol de 1892, en que'n fou separada per Reyal Decret, fentse definitiva aquesta separació pel Janer del any 1900.

Es l'Escola, com ja s'ha dit, institució purament provincial, si be dependenta del Ministeri d'Instrucció pública y Belles Arts, per lo que's refereix al plan d'ensenyança y al nomenament de professors, cuydant pródigament la Diputació provincial que, segons s'ha dit, la costeja, de subvenir á les necessitats tostemps creixentes que les ensenyances originen, havent invertit sumes importantíssimes en adaptárlashi els locals de que, pel cas, se disposava en edifici destinat á altres fins y usos que'ls de la actual instrucció técnica (1).

---

(1) Les obres de reforma del local de l'Escola, dirigides per l'Arquitecte provincial D. Joseph Bori, ilustradament secundat per D. General Guitart, llavors Secretari d'aquélla, costaren 22.000 pessetes á la Diputació.

Pera més amplis detalls sobre l'organisació de l'Escola, vegis la *Memoria* publicada pel Director de la mateixa, D. Leopold Soler y Perez, en 1903, pera ser elevada al Ministeri d'Instrucció pública.

ESCOLA SUPERIOR D' ARTS INDUSTRIALS Y DE BELLES ARTS — CLASSE DEL ANTICH

ESCOLA SUPERIOR D'ARTS INDUSTRIALS Y DE BELLES ARTS — CLASSE DEL NATURAL

Reorganisada per Reyal Orde de 25 de Febrer de 1901, les classes que's donen en aqueixa Escola, per un distingit Cos de Professors, son nombroses y sumament concorregudes per alumnes dels dos sexes, entre'ls quals predomina, especialment en les nocturnes, l'element obrer (1).

En el Pressupost ordinari de la Diputació pera 1908 se consignà la cantidad de 170.625 pessetes pera la repetida Escola, de les quals aporta aquésta, ab sos propis ingressos, 3.400, restant, consegüentment, per cubrir, ab fondos provincials, 166.625 pessetes.

En el propi Pressupost y ab destí á l'Academia de Belles Arts, se consignaren 17.000 pessetes.

(1) Componen el Claustre:

Director: D. Leopold Soler y Pérez.
Secretari (accidental): D. Joseph Triadó y Mayol.

Catedràtichs	Assignatures
D. Antoni de Ferrer	Dibuix geomètrich.
» Joseph Serra y Porson . .	» artístich.
» Joseph Ruiz Blasco. . . .	» »
» Venanci Vallmitjana . . .	Modelat y buydat.
» Enrich Simonet	Formes de la Naturalesa y de l'Art.
» Antoni Parera.	Idem, ídem.
» Joseph Pascó	Composició decorativa.
» Manel Fuxá	» »
» General Guitart	Fustería y Mobles.
» Félix Mestres	Pintura decorativa.
» Leopold Soler y Perez . .	Teoría y Historia.
» Antoni Alsina.	Esculptura de l'Antich y del Natural.
» Tiberi Avila	Anatomía pictórica.
» Vicens Climent	Dibuix de l'Antich y del Natural.
» Joseph Calvo	Perspectiva.
» Emili Orduña.	Metallistería y Cerámica.
» Albert Plá	Dibuix artístich.
» Emili Calandin	» »
» Ricart Brugada	» »
» Frederich Fontrodona. . .	Aritmética y Geometría.
» Joan Vacarisas	Dibuix artístich.
» Modest Urgell.	Paysatje.

Apertanyen á l'Academia algunes pintures de gran valor y mérit artístich, les quals, al realisarse les avans esmentades obres de l'Escola, foren transportades, desde la Casa Llotja, al Palau de Belles Arts, pera formar part del Museo provincial y municipal allí instalats aleshores (1).

Deixant de banda les golfes, que constitueixen el ters pis de la Casa y ocupen arreu l'Escola y ses dependencies, resta solzament parlar, completant la descripció del edifici, de les cobertes d'ell, que formen, en gran part, un terrat explèndit desde'l qual se domina'l Port y s'abarca'l conjunt de la ciutat (2).

Ajudants	Assignatures
D. Manel Rodríguez Codolá .	Teoría y Historia.
» Eduart Lange.	Dibuix artístich.
» Agapito Vallmitjana . . .	» »
» Joseph Triadó	» »
» Joan Riera y Casanovas . .	» »
» Manuel Vega	» »
» Eduart Amigó.	» »
D.ª Francisca García	Labors de la dona.
» Emilia Coranty de Guasch .	» »
D. Salvador Sellés	
» Lluis Labarta y Planas . .	

Reberen ensenyansa á l'Escola, en el curs de 1907-0*, 1,575 alumnes: 1,357 homes y 218 dones.

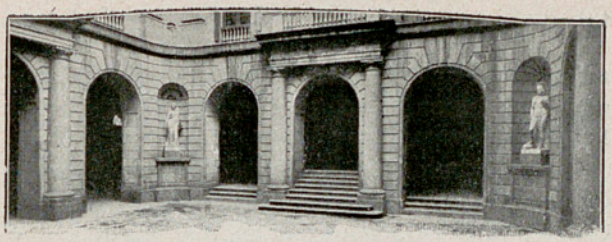
(1) Hi figuren la colecció de Viladomat, pintor d'universal nomenada, ab sa admirable «Vida de San Francisco»; obres de Guido Reni, Rembrandt, Wilstec, Murillo, Guercino, Velázquez, Juan de Juanes, Ribera, Mignard, el Correggio, etz., apart algunes excelentes copies de mestres insignes.

(2) La teulada está protegida per parallamps, colocats en 1878 y repassats en 1907.

A la Casa Llotja hi habiten sols el Porter de la Comissió administradora, en els baixos, y'l Conserje de l'Escola de Belles Arts, en part del ters pis á ella pertanyent. Han desaparegut, altrement, totes les habitacions particulars qu'hi havía y que mermaven espay necessari pera la millor instalació dels serveys públichs, qu'en l'edifici deuen esser atesos preferentment.

Ab verdadera y constant solicitut, se procura que l'edifici, conservant sos prestigis de tota mena, correspongui, no sóls en sa integritat, sino fins en els menors detalls, á la noble y fructífera missió pera la qual fou erigit, subvenint dignament á quantes necessitats imposen els temps actuals.

IV

FINAL

La Casa Llotja del Mar, el passat y'l present de la qual van descrits en les pàgines que antecedeixen, está ben lluny d'ostentar actualment son antich explendor.

De la benemérita Reyal Junta de Comers li'n queda sols el gloriós recort.

Mes dia vindrá, — próxim tal vegada,— en que reviurán en aquell palau les institucions qu'hi nasqueren, engendrades pels apremis de nostra ciutat mercantil y qu'hi alcançaren honor y respecte universals, distribuint mercés y escampant prodigament cultura entre'ls ciutadans.

Dia vindrá en que corporacions — d'altre part dignissimes — qu'en aquella Casa tenen hostatje purament circunstancial, deixarán lliure espay pera la reinstauració de tots aquells organismes

mercantils qu'exigeixen les necessitats d'avuy dia, com les exigiren, potser ab menor imperi, les d'altre temps.

Quan l'administració de la Casa Llotja sia lo que deu esser y no's trovi cohibida pel respecte á estats possessoris anacrónichs, que pugnen ab el de cosas actuals; quan estigui facultada, en cambi, pera arbitrar medis y disposar d'elements indispensables á l'honrosa tasca de conservar y embellir l'edifici ab paternal solicitut; quan desaparegui, per un acte de justicia dels Governs, la possibilitat, valdament sia remota, de la ingerencia del Estat en una propietat eminentment provincial, que á la provincia apertany de dret, perque ab cabals propis d'ella s'es construida y alhajada; quan el Comers de Barcelona, y, en son nom, els representants més genuins d'ell, en la proporció convenient, si be reduhída, y ab regles fixes adequadament preestablertes, sia'l principalment cridat á intervenir en la vida y en la ordenació de la Llotja del Mar, llavoras podrá empendrers, ab resolució, sense vacilacions, la obra de restituir integralment al Comers de nostra urbs la totalitat exclusiva del us y fruiment de la Casa, pera que s'hi instali y organisi tot quant necessari ó convenient sia pera la vida mercantil, desde les entitats encarregades de regir y guiar son valiment, fins als senzills organismes auxiliars, que no per esser tals mereixen menor protecció y estima.

Y llavores, quan finalment s'obtingui dels Poders públichs l'ansiat restabliment de la jurisdicció mercantil, podrá reinstalarse en sa vella estada senyorial, el Tribunal de Comers de Barcelona;

llavores podrá considerarse retornada al Comers sa Casa payral, pera que hi visqui la vida próspera y feconda á que te dret quan trevalla y s'afanya pel progrés y la gloria de la Patria.

Llavores y solsament llavores tornará á esser la Casa Llotja del Mar lo que fou en altres temps memorables.

Esforcemnos fervorosament pera que aqueixes previsions sien aviat realitat falaguera, y consagrém, mentrestant, tot nostre afecte, tota nostra pertinacia á vetllar per la apropiada y escrupulosa conservació d'un edifici qu'enclou nostres records, qu'estimula nostres esperances, que simbolisa nostra empenta y nostre valiment.

APÉNDIX

Reglament general de la Comissió Administradora de la Casa Llotja del Mar (1)

Article primer. En cumpliment y als efectes de les Reyals Ordres de 23 d'Abril de 1902, 30 de Janer, 9 de Febrer y 8 de Juliol de 1903, queda constituida y renovada la Comissió administradora de la Casa Llotja del Mar de Barcelona.

Componen la mateixa'ls senyors següents:

El President de la Excma. Diputació provincial, en propietat ó interí, President.

El President de la Cambra oficial del Comers, de la Industria y de la Navegació, Vispresident.

Els dos Vispresidents d'aquésta, lo President de sa Secció de Comers y'l Vocal Secretari general de dita Cambra.

El Síndich-President del Colegi de Corredors Reyals de Comers.

El President del Cassino Mercantil.

El President de la Associació de Fabricants de farinas.

Un Representant del Gremi de Banquers elegit per aquést.

Un Representant del Consell provincial d'Industria y Comers, designat per son President.

(1) Aprovat en 18 de Novembre de 1905.

Y dos Representants de la Associació de Naviers y Consignataris, nombrats per son President.

Art. 2.n La Comissió administradora, com ho indica'l seu nom, administrará tot lo referent á la Casa Llotja, cuydará de la conservació, entretenimient y millora del edifici y decidirá exclusivament, d'acort ab el present Reglament, tot quant correspongui sobre les qüestions que's suscitin referents á dit inmoble.

El President de la Comissió guardará en son poder les claus del edifici.

Art. 3.r La Comissió administradora es la única encarregada del régim y policía de la Casa Llotja y de ses dependencies, extenentse, per lo tant, sa jurisdicció sobre tot l'inmoble, sens perjudici, empró, de la que, segons les lleys, correspon á la Junta Sindical del Colegi de Corredors Reyals de Comers, per lo que respecta al régim y ordre interior en les hores de contractació, durant quin temps els dependents de la Casa estarán especialment á les ordres d'aquélla, representada pel Síndich ó per qui'l sustituheixi.

Art. 4.t Cap corporació, junta ó entitat podrá disposar en son profit ni perque sí de la Casa Llotja ó de qualsevol de ses dependencies, ni del Personal ni del material afectes á la Comissió administradora, la qual, mentres res se resolgui en contra per la Superioritat, assumeix y's considera ab la plenitut dels drets inherents al propietari ó amo del edifici, á qui ella representa.

Art. 5.t La Comissió administradora disposa plenament de tots aquells llochs de la Casa Llotja que no están en possessió de determinada entitat ó corporació en virtut de títol de concessió llegí-

tim y suficient. Mes, fins en aquéstos, té'l dret d'intervenir, per lo que al régim, conservació y policía interior se refereix, quan aixís ho requereixi la integritat del edifici.

Art. 6.é Tota reparació, reforma ó modificació en qualsevol de les dependencies de la Casa Llotja necessitará autorisació expressa de la Comissió administradora pera ser portada á efecte.

Feta la petició per quí correspongui, la Comissió acordará lo procedent, segons els casos, ohint, quan aixís ho requereixi la importancia del assumpto, 'l parer de son Arquitecte.

Art. 7.é Dependeixen exclusivament de la Comissió administradora, qui'n cuydará directament:

1.er El Personal de nomenament de la mateixa.

2.n La administració de les dependencies, mobles y útils que no sian de la exclussiva pertenencia de determinada entitat.

3.r La inspecció dels locals ocupats per les corporacions y entitats instalades en la Casa Llotja, en quant se refereixi á la seguretat, harmonía y bellesa del edifici.

4.t La resolució de les qüestions y la harmonisació dels serveys pera l'adequat funcionament dels mateixos.

Art. 8.é La Comissió administradora disposará dels cabals per la mateixa recaudats ab subjecció als pressupostos de que's parlará en los articles 23 y següents.

Art. 9.é La concessió, l'us y l' administració de les taules existents en la Sala de contractacions y en les dependencies de la mateixa, se regi-

rán pel Reglament especial pera la contractació de grans y farines y ab subjecció als acorts que s'adoptin en cada cás, per lo que's refereix á la contractació de valors y efectes públichs.

Art. 10. Tots els serveys que's prestan á despeses de la Comissió administradora en la Sala de contractacions y en les dependencies de la mateixa, depenen directa y exclusivament d'aquélla.

Reglament de Taules (1)

Article primer. La concessió y l'us de les taules que la Comissió administradora tinga al seu cárrech en la Sala de contractacions de la Casa Llotja del Mar, ó en les dependencies de la mateixa, se subjectarán á les prescripcions del present Reglament.

Art. 2.º Podrán sols usar les taules de que parla l'article anterior, els comerciants, corredors, comissionistes ó venedors al engrós de grans ó farines de la plaça de Barcelona y'ls fabricants de farines d'aquesta provincia.

Aquestes qualitats s'acreditarán mitjansant una relació jurada que'ls interessats presentarán semestralment á la Secretaría de la Comissió administradora, declarant ab llur firma la categoría á que perteneixin entre les indicades.

Art. 3.r Els usuaris de taula elegirán una Junta composta de cinch d'ells,—procurant que'n formin part un comerciant ó venedor, un corre-

(1) Aprovat en 18 de Novembre de 1905.

dor reyal y un fabricant de farines,—la qual, per medi de sumari informe, degudament suscrit, assessorará á la Comissió administradora, sempre qu'aquésta ho soliciti, en lo que's refereix á us de taules.

Aquest informe no será, empró, obligatori pera la Comissió, la qual, en tot cas, podrá acordar lo qu'estimi procedent.

Els cárrechs de la Junta d'usuaris durarán dos anys y sa renovació's fará, per majoría de vots, dins del mes de Janer.

L'elecció será convocada y presidida per un delegat de la Comissió administradora.

Art. 4.t Les taules vacants serán adjudicades al més dihent, en públich encant, entre'ls qui, reunint les condicions qu'exigeix l'article segon, dipositin á la Secretaría de la Comissió administradora la cantitat de 100 pessetes, avans de comensar dit acte.

L'encant s'anunciará ab vuyt dies d'anticipació y será presidit per l'individuo de la Comissió administradora delegat al efecte.

Acabat l'encant, se retornarán les consignacions, excepte la que correspongui al adjudicatari, la qual se conservará en garantía del cumpliment de la obligació y, en son cas, com á part del preu d'adjudicació.

Art. 5.t L'us de cada taula comporta un dret de 25 pessetes trimestrals, pagaderes per endevant.

Art. 6.é Ningú pot tenir en us més d'una taula.

Si diferents usuaris se constituhissin en societat mercantil, aquésta escullirá la taula que prefereixi entre les qu'individualment usessin els asso-

ciats, que renunciarán á les demés, sens dret á cap indemnisació.

Art. 7.é La concessió d'us de taula es personal.

No obstant, qualsevol usuari de taula podrá solicitar de la Comissió administradora'l que, amés d'ell, pugui fer us de la taula que tingui concedida, altra persona ó entitat que reuneixi les condicions que exigeix l'article 2.n

La Comissió accedirá á n'aquesta solicitut ó la denegará, segons procedeixi, devent, en el primer cas, el concessionari satisfer, amés de la quota senyalada en l'article 5.t, la cantitat de 20 pessetes, pagadores per endevant.

Art. 8.é Tota modificació ó cambi de nom ó de rahó social usuaria de taula, ha d'esser posada en coneixement de la Comissió administradora.

Tota permuta de taules entre usuaris ha d'esser autorisada per la Comissió y comportará un dret de 25 pessetes, pagadores per endevant per part de cada un dels permutants.

Art. 9.é Al disóldres una societat usuaria de taula, podrá continuar en la possessió del moble, durant el terme máxim d'un any, el liquidador, d'aquélla, si n'hi hagués.

Transcorregut l'any de liquidació, 'l successor llegítim de la societat disolta podrá obtenir la continuació del us de taula, sempre que la Comissió aixs ho acordi, ohida la Junta d'usuaris.

Art. 10. L'hereu d'un usuari podrá solicitar la continuació del us de la taula concedida á son causant y la Comissió administradora ho acordará aixís, sempre que, dins dels noranta díes següents á la defunció del usuari, son successor

acrediti que, á la condició legal d'hereu, reuneix les demés qu'exigeix aquest Reglament.

Art. 11. La concessió d'us de taula caduca per qualsevol dels motius següents:

1.r Abandono injustificat de la taula durant noranta dies consecutius.

2.n Defecte de les qualitats qu'exigeix l'article 2.n

3.r Falta de pago del cánon establert en l'article 5.t ó, en son cas, del que's fixa en el 7.é

4.t Declaració de quiebra del usuari ó comprobació d'insolvencia culpable ó fraudulenta del mateix.

5.t Incumpliment del present Reglament.

Art. 12. Pera declarar caducada la concessió's citará al interessat, personalment, si es possible, á una comparecencia, per una sola vegada y pel terme máxim de deu díes.

Ohit l'interessat, si compareguès, y vist l'informe de la Junta d'usuaris, s'acordará lo que procedeixi y's portará á cumpliment lo acordat.

7.1(III)
R.25

INSTITUTO AMATLLER
DE ARTE HISPÁNICO

N.º Registro: 25

Signatura: M.y G.
(B)III-Barcelona

Sala

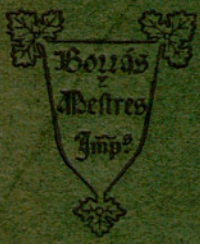
Armario X

Estante

INSTITUT
AMATLLER
D'ART HISPÀNIC

ID. BIB: 17668
NUM. REG: 25

LA CASA LLOTJA DEL MAR DE BARCELONA

Imprempta Elzeviriana
Rambla Catalunya, 12 y 14